Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...921 оной ...һээ гарана | № 96 (13810) | 1972 оной апрелиин 23, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

...ГУУЕХЭ ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО

...22—Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн ... революционно каледарьта агуухэ ... оруулагданхай. Ленинэй нэрэ ба һур... арадай, аха дүү социалис оронуудай ...нууд уласхоорондын хүдэлмэришэн ан...хижэжэ байгаа һанал нэгэдэлгэ, дэл...можо байһан угаа ехэ хубилалтанууд

...рти ба Совет гүрэнние байгуулагша, ...сэн мэргэн теоретик, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин вождь, бүхы дэлхэйн ажалшадай багша ба хани нүхэр В. И. Ленинэй түрэһөөр 102-дохи ойдо зорюулагдажа апрелиин 21-дэ баярай заседани болоо.

Нүхэд Л. И. БРЕЖНЕВ, Г. И. ВОРОНОВ, В. В. ГРИШИН, А. П. КИРИЛЕНКО, А. Н. КОСЫГИН, Ф. Д. КУЛАКОВ, К. Т. МАЗУРОВ, А. Я. ПЕЛЬШЕ, Н. В. ПОДГОРНЫЙ, Д. С. ПОЛЯНСКИЙ, М. А. СУСЛОВ, Ю. В. АНДРОПОВ, П. Н. ДЕМИЧЕВ, М. С. СОЛОМЕНЦЕВ, Д. Ф. УСТИНОВ, И. В. КАПИТОНОВ болон К. Ф. КАТУШЕВ гэгшэдэй президиумдэ ерэжэ һуухадань суглараг-шад халуун альга ташалгаар угтаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин баярай заседание нээгээ.

«Ленинизм — коммунизм байгуулгын зохёохы агууехэ хүсэн» гэһэн элидхэл КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Д. Кулаков хэбэ.

(ТАСС).

...ЕНИНИЗМ—КОММУНИЗМ БАЙГУУЛГЫН ЗОХЁОХЫ АГУУЕХЭ ХҮСЭН

В. И. Ленинэй түрэһөөр 102 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвада болоһон баярай заседани дээрэ нүхэр Ф. Д. КУЛАКОВОЙ хэһэн элидхэл

...нэй нэрэ, тэрэнэй ...рэг ба һургаал ма...онно үетэй таһарша... Ленинскэ туг доро ...ммунизм байгуулжа ... доро социалис ха... оронуудта туйлай ...нууд бэелүүлэгдэжэ ...скэ туг доро улас...ммунис болон хүдэл...дэлөөнэй дэлисэнь ...риализмда эсэргүү ...мсэл үргэдэнэ. Ле...дарлалта болон мүл...өрхэ зам, эб най... социальна хүгжэл...ммунис ёһо гури... түлөө тэмсэхэ зам ...гэрэлтүүлжэ үгэ...

...ной коммунистнууд ...алшад хадаа В. И. ...өөр 102 жэлэйнь ...а оршон байдалда ...йна. Бүмбэрсэг дэл...ы хизаарнуудта олон ... хүнүүд энэ ойе ...дэглэнэ. Ленинскэ ... марксизм-ленинизм... шэнэ илалтануудай ...айһан, ниитын хүг...тада научна социа... улам бүри урга...шон байдалда тэмдэг...тай.

...ургаалай илан ман... ленинизмдэ манай ... сэхэ байһыень ...V съезд эли тодоор ...ездын шиидхэбэри...овет хүнүүдэй зохёо...уулгын дайшалхы про...ой. КПСС-эй туйлай ..., партиин хамтын ... түүхын хүгжэлтын ...йдалда марксистско...аал творческо ёһоор ...дабари съездын доку... соо согсологдонхой. ...идхэбэринүүд хадаа ... тэниглэн байдал ту...циалис Эсэгэ ороной ...баран мандаха тухай ...нскэ анхарал орол...рэнхэй.

КПСС-эй XXIV съездын болоһон үдэрһөө хойшо жэлһээ үлүүтэйхэн саг үнгэрбэ. Энээхэн үе соо хото болон хүдөөгэй ажалшад, партийна, совет ба ажахын зургаанууд, профсоюзна, комсомолой болон бусад ниитын эмхи зургаанууд ашаг үрэтэй ехэхэн хүдэлмэри хэбэ гэжэ мүнөөдэр хэлэхэ зэргэтэйбди.

Энэ хадаа социалис үйлэдбэрие хурдан түргэнөөр хүгжөөһэнэй, тэрэнэй ашаг үгэлгые дээшэлүүлһэнэй, научно-техническэ хүгжэлтэ туйлаһанай, ажалай бүтээсэ түргэнөөр ургуулһанай үндэһөөр арадай материальна ба культурна ажабайдал нилээд ехээр һайжаруулха гэһэн юһэдэхи табан жэлэй гол зорилгые бэелүүлхэ талаар ехэ зоримгой оролдосотойгоор ажаллагдаһан жэл болоно.

Энэ хадаа Советскэ Союзай ленинскэ гадаадын политикын шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаһан, эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө, арадуудай эрхэ сүлөө ба бээ даанхай байдалай түлөө тэмсэхын тулада КПСС-эй XXIV съездын зохёоһон программые хэрэг дээрэнь шударгыгаар бэелүүлһэн жэл болоно.

Мүнөө манай ороной хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, ажалша интеллигенци хадаа Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэйнь ойе угтахаяа шударгыгаар бэлдэжэ байна. Энэ алдарта ойн баярта бэлэдхэл хадаа КПСС-эй XXIV съездын гаргаһан шиидхэбэринүүд болон дэбжүүлһэн үзэл сурталай хүсэн түгэлдэр нүлөөн доро хэгдэжэ байна. Өөһэдынгөө агууехэ һайндэртэ СССР-эй арадууд хадаа Коммунис партияа, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые тойрожо нягтаар жагсанхай бэлэдхэжэ байна.

...СС-эй XXIV съездын ...хэбэринүүдые бэелүүлхэ ... бүхы арадай хэрэг мүн

... хадаа хэдэн милли... ...имагтал оюун мэдэ... ... байгуулагдаха бай...щество хадаа арадай ... арадай гараар бай...йна гэжэ В. И. Ле...бэшэ зааһан байна. ... ажал ябуулгаар бү...лаблагданхай.

...партиин ударидагша ...алшадай баатарлиг ...ар СССР дотор хүг...лис общество байгуу...ээр хүгжэһэн социа...ко — хүсэн түгэлдэр ...онһон техникээр зэб... хүдөө ажахы тэрэ...и материальна үндэ...олоно. Манай агууехэ ...литическэ нэрэ хүн... хамгаалха хүсэ ша... бүри ургана.

... ба коммунизм бай... ниитэ уг зорилгоёо бэелүүлхын түлөө тэмсэл соо хүдэлмэришэн анги ба колхозно таряашадай холбоон улам бүри бүхэжөө, бүхы совет обществын социально-политическэ ба үзэл сурталай талаар нэгэдэл улам бүри хатуужаа. Социализм хадаа хүнүүдэй хоорондо шэнэ, хамтын харилсаа холбоо, манай ороной бүхы нацинууд ба арад үндэһэтэнэй, бүхы ажалшадай хоорондо нүхэр ёһоной, аха дүү хани барисаанай, бэе бэедээ туһалалсаха, хани ёһоор ажаллаха харилсаа холбоо батадхаа. Эндэ шэнэ хүнэй ниитэ совет, интернациональна шэнжэ шанарнууд эли тодоор харагдана.

Совет Социалис Республикануудай Союз байгуулһан ушар революционно агууехэ туйлалтануудай нэгэн болоно. Агууехэ Ленин хадаа олон үндэһэ яһатанай социалис гүрэн байгуулха гол ёһо гуримуудые найруулан зохёогоо, гүрэнэй үндэһэ һууринуудые байгуулаа, нимэ гүрэн тогтоохо хэрэг ударидаа.

СССР-ые байгуулһан ушар хадаа политическэ удха шанараараа, социально-экономическа үрэ дүнгүүдээрээ манай гүрэнэй түүхэдэ гайхамшагта ехэ һуури эзэлнэ. Нацинуудай холбоон хадаа «үндэһэ яһанай хёмороонһоо **һайн дураараа** арсажа, ажалшадай **оюун мэдэрэлтэ,** улам бүри нягта нэгэдэлдэ дамжан ороһон ябадал мүн» гэжэ В. И. Ленин сэгнэһэн байна (Зохёолнуудай хүсэд суглуулбари, боти 36, хуудаһан 73). Манай ороной арадууд энээниие амжалгатайгаар бэелүүлээ. Ленинэй уридшалан хараалһанай ёһоор, Советскэ Союзай байгуулагдахатай хамта ажалшадай хүсэ шадалынь айхабтар ехээр ургаа. Ленинэй уридшалан хараалһанай ёһоор, аха дүүгэй интернациональна нэгэдэл хадаа шэнэ общество байгуулагшадай зохёохы хүсэ шадалайнь барагдашагүй эшэ үндэһэн болонхой.

КПСС-эй ленинскэ национальна политика хадаа бүхы союзна республикануудай экономикын дэбжэлтые, тэрэнэй жэгдэ хэмжээтэй болохо ябадал хангаа, ниитэ гүрэнэй түсэбэй ёһоор хүгжэжэ байгаа, хүсэн түгэлдэр социалис ажахые бии болгоо. Ороной экономическа ажабайдалайнь нэгэ ниитэ шэглэлтэй байһанайнь шэнжэ шанарай гүнзэгырһэн ябадал хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха талаар бодото эрилтые харуулһан жама ёһоной үзэгдэл мүн.

Өөһэдынгөө социалис Эсэгэ орон байгуулха талаар ороной бүхы нацинууд болон үндэһэ яһатанай хамтадаа хэһэн эрхэ сүлөөтэ, эдэбхитэй ажал соо национальна тэгшэ эрхэтэй байха гэһэн ленинскэ үзэл бодол гүн удхатайгаар тодорхойлогдонхой. Мүнөө Советскэ Союз хадаа 15 союзна республикануудай, 20 автономито республикануудай, 8 автономито областьнуудай, 10 национальна округуудай нацинууд болон үндэһэ яһатанай эбдэршэгүй бата хани барисаата гүрэн болоно. Олонациональна Совет гүрэн хадаа демократическа централизмын, социалис федерализмын, совет социалис демократиин үндэһэ һуури дээрэ хүгжэжэ байнхай. Совет Социалис Республикануудай Союз хадаа арадуудай һайн дураараа нэгэдэһэн илангаяа гүнзэгы үндэһэтэй гүрэн байһанаа бүхы дэлхэйн урда харуулаа.

Республиканууд дотор хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, ажалша интеллигенциин хүсэн түгэлдэр отрядууд урган гараа. Социализм хадаа оюун ухаанай талаар түргэнөөр хүгжэн ургаха эрхэ нүхэсэл СССР-эй бүхы арадуудта хангаа. Мүнөө бүхы совет социалис нацинууд ба арад үндэһэтэн бултадаа үзэг бэшэг мэдэхэ болонхой. Урдань үзэг бэшэг гэжэ үгы байһан 40 гаран арадууд мүнөө совет эрхэ байдалда хүгжэнхэй литературна хэлэтэй болонхой. Удхаараа социалис, түхэл маягаараа үндэһэн культура үзэгдөө дуулдаагүйгөөр хүгжэн һалбараа. Социалис нацинууд болон үндэһэ яһатанай оюун бодолой талаар дүтэрхы болохо, өөһэд өөһэдыгөө баяжуулха гэһэн жама ёһоной хүгжэлтэ боложо байна. Манай орон дотор социалис хубилалтануудай жэлнүүдтэ хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэл—совет арад бии болонхой.

Коммунизм тухай — социальна талаар үнэн сэхэ байдалтай общество тухай Маркс—Энгельс—Ленинэй һургаал совет арадай ажалаар, хүсэ шадалаар, ухаан бодолоор хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна, хэдэн үеын революционернүүдэй эгээл зоримгой эрмэлзэлгэнүүд, арадай эгээл нангин һанал хүсэлэнгүүд бэелүүлэгдэжэ байна.

Олонациональна совет арадай нягта нэгэдэл, хүдэлмэришэд, колхознигууд ба интеллигенциин ажалай болон политическэ үндэр дээдэ эдэбхи үүсхэл хадаа совет обществын али бүхы талаараа хүгжэлтын хүсэн түгэлдэр эрхэ нүхэсэлнүүд болоно.

XXIV съездын заабаринуудые хүтэлбэри болгон, парти ба гүрэн хадаа ажалшадай энхэ тэниглэн байдал эрид ехээр һайжаруулгатай холбоотой олон янзын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ экономикоёо гүн хубилган шэглүүлжэ байна. Ороной ажахын хүгжэлтын энэ ниитэ шэглэл хадаа мүнөөнэй табан жэлдэ бэелүүлэгдэхэһээ гадна, мүн саашадаашье холын хараатайгаар бэелүүлэгдэхэ юм. Энэ хадаа научно-техническэ хүгжэлтэ хурдадхаха, ударидалга болон түсэблэлгые һайжаруулха, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрие ашаг үрэ ехэтэй болгохо талаар эрилтэ табина. Иимэ зорилготойгоор ниитын үйлэдбэриин бүридэл нарижуулагдана, арадай материальна болон культурна эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэй сэхэ холбоотой һалбаринууд түргэнөөр хүгжөөгдэнэ.

Партиин экономическа политикые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ зуураа, манай ороной ажалшад табан жэлэй түрүүшын жэлдэ нилээд ехэ үрэ дүнгүүдые туйлаа. Промышленна продукциин шухалын шухала зүйлнүүдэй олонхиинь бүтээхэ ба худалдаха жэлэй түсэб дүүргэгдээ, тэрэшэлэн үлүүлэн дүүргэгдээ. Энээнэй ашаар орон дотор 8 миллиард шахуу түхэригэй продукци нэмэжэ бүтээгдээ. Арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын ургалта түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо дээгүүр байгаа. Гүрэнэй капитальна һомололгын түсэб дүүргэгдээ. Дүрбэн зуу шахуу томо томо заводууд болон фабриканууд, электростанцинууд болон уурхайнууд, ажаллажа байһан предприятинууд дээрэ олон тоото шэнэ цехүүд болон үйлэдбэринүүд ашаглалгада оруулагдаа. Түмэр замай, уһан замай, автомобильна замай, мүн нефть дамжуулгын транспортын ашаа зөөхэ талаар үгтэһэн даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ.

Национальна олзо доход — экономическа хүгжэлтын согсологдоһон энэ үрэ дүн 1971 ондо 16 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 6 шахуу процентээр ургаа. Арад зоной ажабайдал һайжаруулха талаар үнгэрэгшэ жэлдэ бэелүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудай ашаар, хүн бүхэндэ абажа үзэбэл, арад зоной бодото олзо доход 4,5 процентээр ургаһан байна. 19 миллион хүнэй салин хүлһэн ба пенси ехэ болонхой. Хэрэглэлэй ниитын жасануудһаа үгтэдэг түлбэринүүд ба хүнгэлэлтэнүүд 7,4 процентээр ургаа. Хэдэн мянгаад шэнэ һургуулинууд, больницанууд, соел культурын эмхи зургаанууд баригдаа. 108 миллион дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада үгтөө. Энэ хадаа нэгэ жэл соо 11 миллион совет хүнүүдэй байра байдал һайжаруулха арга олгоһон байна.

Энэ жэлдэшье социальна удха шанартай нилээд ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Ороной хэдэ хэдэн районуудта бага салин хүлһэнэй хэмжээн ехэ болгогдохо. Үйлэдбэриин һалбаринуудта хүдэлдэг аад, дундуур салинтай хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай салин хүлһэниинь ехэ болохо байна. Багшанарай, врачнарай, һургуулиин наһа хүсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүмүүжүүлэгшэдэй салин хүлһэн ургаха байна. Дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудай студентнүүдэй стипенди ехэ болгогдохо.

Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, обществын бүхы гэшүүдэй энхэ тэниглэн байдал ба алибаа хүгжэлтэ хангаха хэрэгтэ ниитын үйлэдбэриин түсэбтэ эмхидхэлэй зорюулагдаһан байгуулалта бологшо социализм хадаа табан жэлһээ табан жэл хүрэтэршье, жэлһээ жэлдэшье өөрынгөө арга боломжонуудые хүсэд дүүрэнээр дэлгэнэ. Арад зоной ажабайдалые Коммунис партиин хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулжа байһыень, партиин үгэ хэрэг хоёрой алгасадаггүй байһыень совет хүн бүхэн ойлгожо байна.

Туйлаһан амжалтануудаа зүбөөр сэгнэхэ зуураа, бидэ өөһэдынгөө хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые ленинскэ ёһоор, зүбөөр сэгнэхэ, ээлжээтэ зорилгонуудаа бэелүүлхэ илангаяа тааралжатай шиидхэбэринүүдые олохо ёһотойбди. Ороной мүнөө үеын социально-экономическа хүгжэлтын али олон талаһаа хэгдэһэн гүнзэгы шэнжэлэл хадаа профсоюзуудай XV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соо хэгдэнхэй. Тэндэ совет арадай шэн габьяата ажалда үндэр сэгнэлтэ үгтөө, хүдэлмэриин дүнгүүд согсологдоо, манай ажахын ябуулгын дутагдалнууд элирхэйлэгдээ, саашадаа хүгжэлтын шухала асуудалнууд тодорхойлогдоо. Коммунис байгуулалтын улам бүри орёо ба харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ совет арадай зохёохы хүсэ шадалые парти элсүүлнэ. Парти хадаа экономико түргэнөөр хүгжөөлгын хэрэгтэ шэнэ шэнэ арга боломжонуудые, эрхэ нүхэсэлнүүдые зоримгойгоор элирүүлхыень, ажалай бүтээсэ хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхыень, мүнөөдэршье, үглөөдэршье үсэгэлдэрэйхиһөө һайнаар хүдэлхыень бүхы ажалшадые уряална.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ТОГТООЛ

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВО БА АРХИТЕКТУРЫН ТАЛААР 1972 ОНОЙ ЛЕНИНСКЭ ШАН ОЛГОХО ТУХАЙ

Литература, искусство ба архитектураар Ленинскэ болон Гүрэнэй шангуудые олгохо талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй дурадхалые хаража үзөөд, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1972 оной Ленинскэ шангуудые доро дурсагдаһан хүнүүдтэ олгохо гэжэ тогтообо:

ЛИТЕРАТУРЫН ТАЛААР

1. **Мележ** Иван Павловичта, уран зохёолшо—«Намаг дээрэхи хүнүүд», «Залинта аадарай амисхаал» гэжэ романуудай түлөө.

2. **Шагинян** Мариэтта Сергеевнада, уран зохёолшо—«Хүбүүнэй түрэлгэ» («Ульяновтанай бүлэ»), «Бүхэроссин нэгэдэхи», «Түүхын билет», «Ленинэй дүрбэн хэшээл» гэжэ В. И. Ленин тухай номуудай түлөө.

ХҮГЖЭМЭЙ, КОНЦЕРТНО-ГҮЙСЭДХЭЛГЫН АЖАЛ ЯБУУЛГЫН ТАЛААР

3. **Кабалевский** Дмитрий Борисовичта, СССР-эй арадай артист, композитор—«Кола Брюньон» (шэнэдхэмэл редакци) гэжэ оперын түлөө.

4. **Светланов** Евгений Федоровичто, СССР-эй арадай артист, дирижер—1969—1971 онуудай концертнэ программын түлөө.

КИНЕМАТОГРАФИИН ТАЛААР

5. **Озеров** Юрий Николаевичта, РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша, режиссер, сценариин автор, **Бондарев** Юрий Васильевичта, **Курганов** (Эстеркин-Кургановта) Оскар Иеремеевичтэ, сценариин автор, **Слабневич** Игорь Михайловичта, оператор, **Мягков** Александр Васильевичта, Кабардино-Балкариин АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша, уран зурааша,—«Сүлөөрэлгэ», «Дүлэтэмэ тохой», «Сүмэрэн оролго», «Гол сохилтын шэглэл», «Берлинэй түлөө байлдаан», «Һүүлшын доботолго» («Мосфильм» киностудиин буулгаһан) гэжэ хэдэн фильмын түлөө.

УРАН ЗУРАГАЙ ИСКУССТВЫН ТАЛААР

6. **Томский** Николай Васильевичта, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй арадай уран зурааша, — В. И. Ленинэй дурасхаалда Берлиндэ бодхоогдоһон хүгшөөгэй түлөө.

АРХИТЕКТУРЫН ТАЛААР

7. **Мезенцев** Борис Сергеевичтэ, РСФСР-эй габьяата архитектор, авторнуудай коллективэй хүтэлбэрилэгшэ (наһа бараһан), **Константинов** Михаил Пантелеймоновичто, архитектор, **Исакович** Гарольд Григорьевичто, архитектор, **Фабрикант** Лев Борисовичта, инженер-барилгашан, **Мягков** Анатолий Тимофеевичтэ, инженер-барилгашан, **Рогашов** Иван Степановичта, инженер-барилгашан, **Молчанов** Виктор Николаевичта, хүдэлмэри бүтээгшэ, — Ульяновск городто Ленинскэ мемориал бодхон бариһанай түлөө.

ҮХИБҮҮДТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН ЛИТЕРАТУРА БА ИСКУССТВЫН ЗОХЁОЛНУУДАЙ ТҮЛӨӨ

8. **Барто** Агния Львовнада, уран зохёолшо, — «Үбэлэй ойдо сэсэг суглуулхаяа гаралга» гэжэ шүлэгүүдэй номой түлөө.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Секретарь Л. БРЕЖНЕВ

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. КОСЫГИН

НАУКА БА ТЕХНИКЫН ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ТҮЛӨӨ ЛЕНИНСКЭ ШАНГУУД ОЛГОГДОБО

Наука ба техникээр Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудые олгохо талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй зууршалгануудые хаража үзөөд, КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет 1972 оной Ленинскэ шангуудые иимэ хүнүүдтэ олгоо.

Полупроводнигуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, тэрэнэй үндэһөөр шэнэ приборнуудые бүтээхэ хүдэлмэрие хүтэлбэрилэгшэ **Ж. И. Алфёровтэ,** бусад бүлэг эрдэмтэдтэ;

Атомай хүсэ хэрэглэхэ талаар 1951—1970 онуудта толилогдоһон хэдэн зохёолнуудай түлөө СССР-эй Наукануудай академиин А. Ф. Иоффе гэгшын нэрэмжэтэ физико-техническэ институдай, И. В. Курчатовай нэрэмжэтэ атомай хүсэ хэрэглэхэ институдай бүлэг эрдэмтэдтэ;

Гравитациин теорёор бүлэг зохёол бэшэһэнэй түлөө Украинын ССР-эй Наукануудай академиин академик **А. З. Петров** шанда хүртөө.

И. М. Виноградов, академик—тоо бодолгын теорёор томо зохёолой түлөө; **И. Л. Кнунянц** академик фторорганическа холисонуудые шэнжэлэлгын түлөө; **В. И. Смирнов,** академик, **Г. С. Дзоценидзе,** академик, **В. Н. Котляр** геолого-минералогическа эрдэмэй доктор, — вулканай тэһэрхэдэ гараһан зүйлнүүд соо рудагай хэды шэнээн байдаг тушаа бүлэг зохёолой түлөө: **П. К. Анохин,** академик, — условно рефлекс тухай зохёолой түлөө; **А. И. Бараев, ВАСХНИЛ**-ай академик, ажал хүдэлмэрие хүтэлбэрилэгшэ, мүн бусад бүлэг эрдэмтэд — Хойто Казахстанда, Баруун Сибириин тала газарай районуудта газарай хүрьһые һалхинай үлеэлгэһээ хамгаалха хэмжээ ябуулгануудай түлөө; **А. А. Саркисов,** ажал хүдэлмэрие хүтэлбэрилэгшэ, мүн бусад — хооһон губида газар уһалха ба шэнэ газар элдүүрилхэ түрүү онол аргануудые хараалжа хэрэглэһэнэй түлөө; **Б. С. Балакшин,** техническэ эрдэмэй доктор, ажал хүдэлмэрие хүтэлбэрилэгшэ ба бусад — станогуудай бүтээсые түргэдхэхэ талаар шэнжэлэлгэнүүдые хэһэнэй түлөө Ленинскэ шангуудта хүртэһэн байна.

СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент **С. В. Емельянов,** техническэ эрдэмэй кандидат **В. И. Уткин** гэгшэд мүн шанда хүртөө.

(ТАСС).

Орденто заводто

«Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой коллективэй ажал хэрэгүүд тушаа ходо бэшэгдэдэгшье, хүн зондо мэдээжэшье гээшэ ааб даа. Мүнөө эндэ 1-дэхи кварталай түсэб, уялганууд уридшалан дүүргэгдэнхэй, ажалай эршэ зориг бишыхашье һуладхагданагүй.

Нёдондо жэлэй түрүүшын кварталтай сасуулхада, 18 процентээр үлүү ехэ промышленна продукци бүтээгдээ. Тэрэ тоодо хүдөө ажахын продукци, хилын саана эльгээгдэхэ электродвигательнууд болзорһоо урид хэгдэһэн байна.

Хатипа Ахмедшина. • Анна Бусовикова, Анатолий Щепин, Федор Брянский гэгшэдэй даадаг мастерска участогууд, Эдуард Малаханов, Бадматар Цымбалов, Василий Свирид, Антонина Наливко гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд социалис мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Үйлэдбэриин олон түрүүшүүл сагые ахин, даабаряа холо үлүүлдэг болонхой. Тэдэнэй дундаһаа токарьнууд Николай Савиные, Анатолий Ложкиниие, изолировщица Галина Костыринае, слесарь Вячеслав Романовые, үрэмдэгшэ Давид Сельверовые нэн түрүүн нэрлэмээр.

Заводой коллектив табан жэлэй үедэ ажалай бүтээсые горитой ехээр дээшэлүүлжэ, ехэ продукци бүтээн гаргаха гэжэ хараалһан юм. Энэ хэрэгтэ урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой дүүргэжэ байгаа үүргэ ехэ. Хамта дээрээ 49,5 мянган түхэригэй экономическа алмалта үгэхэ дурадхалнууд үнгэрһэн 3 һарын туршада үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

Залуу урлан нарижуулагшад Юрий Столяров, Геннадий Золотухин, Галина Соколова, Юрий Темчук электродвигательнуудай катушка ореохо технологи хубилгажа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга олгоо. Энэ дурадхалай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэдэ, 5 изолировщик сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажалда эльгээгдээ.

Н. ДЕМИН.

...МАЛ ТУШААНА

...бэрэй аймагай «Зна... колхоздо П. Слас...ванова, А. Сучкова ...лша бэрхэ, дүй дүр... малшад гэжэ суур... нүхэд мал шахан ... гүүртэдэ ажалла...

...эдэнэр 105 толгой ... гүрэндэ тушаагаа. ...нь дунда зэргээр 316 ... шэгнүүр татаһан ... хадаа түрүү малша... ажалай дүн гээшэ. ... байгша оной апре...ээр 650 центнер мя... тушаааха даабаритай ...нтнертэ хүргөө.

Д. ДАМБИЕВ.

ЭРХИМ ТУЙЛАЛТА

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажалшад гурба һарын туршада габшагай бэрхээр ажаллажа гараба. Ажахын һаалишад һү һааха түсэбөө 119,5 процент дүүргэжэ шадаа. Эхэ орондоо мяха худалдаха түсэб, даабаряа ажахын үхэршэд 114,5 процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондоной-хитой жэшэжэ үзэбэл, 40,4 процентээр ехые тушааба. Һү һаалиин эрид дээшэлэлгэдэ Бэрхэ Дабаанай фермын һаалишад ехэхэн хубитаяа оруулаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Фермые даагшаар коммунист Долгор Цырендоржиева хүдэлнэ. Тус коллективэй һаалишад март һарын туршада үнеэн бүриһөө 270 килограмм һү һаажа, аймаг соогоо эрхимлэбэ. Эндэхи һаалишад КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомэй дамжуулгын Улаан тугта хоёр дахин хүртэбэ.

Ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөн эршэдэһээр.

Ц. БАЛДАНОВ.

Сэлэнгын аймаг.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРӨӨ

ССР Союзай алдарта 50 жэлэй ойн баярай социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, улам шударгыгаар ажаллажа байгаа Санномыскын гүүртын һаалишад (Дээдэ-Тайлсын совхоз) ажахы дотороо онсо шалгарһаар. Гүүртын коллектив һү һааха март һарынгаа даабарие 130, тиихэдэ гүрэндэ тушааха түсэбөө 127 процент дүүргээ һэн. Тиигэжэ Санномыскын һаалишад кварталай түсэбһөө гадуур 201 центнер һү һааһан байна.

Түрүү һаалишад Валентина Таран, Валентина Борисова, Аграфена Аюшеева, Клавдия Авдеева гэгшэд үбэлэй һаранудта үнеэн бүриһөө 1.000 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялгаяа сүм дүүргээд, байгша оной-гоо хоёрдохи кварталай түсэбые үлүүлэн бэелүүлхээр ажаллажа байнхай.

Манай корр.

Хориин аймаг.

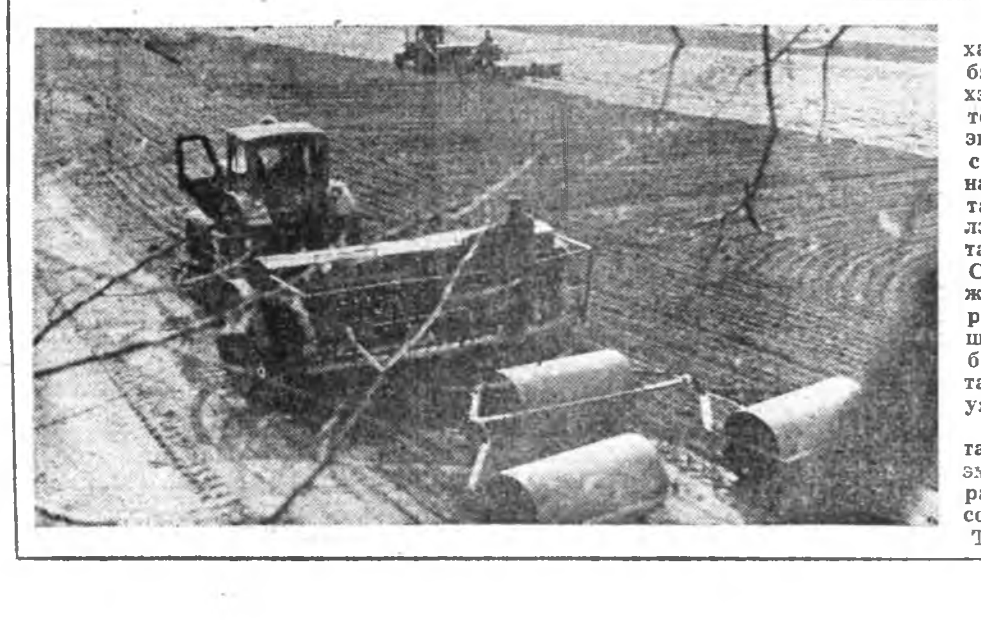

ЛИТОВСКО ССР-тэ хабарай тарилга эхилбэ. Таряалан дээрэ хэдэн мянгаад тракторнууд гаранхай, энэ жэлдэ 14 мянган сеялкэ хүдэлхэ. Һайнаар элдэгдэһэн газарта таряашад сэбэрлэгдэнхэй шанар һайнтай үрэһэ хаяна. СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойе угтуулан республикын таряашад энэ жэлдэ гектар бүриһөө 27 центнер таряа хуряаха гэһэн уялга абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тарилгаяа түрүүлэн эхилһэн Панивежескэ районой «Улюнай» совхозойхид ажалдаа.

ТАСС-ай фотохронико.

ЛЕНИНИЗМ—КОММУНИЗМ БАЙГУУЛГЫН ЗОХЁОХЫ АГУУЕХЭ ХҮС

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Шэнэ общество байгуулха замуудые хараалха зуураа, эрдэм наукын баримтанууд дээрэ, эрдэмээр түгэлдэр мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ дээрэ үндэһэжэһэн ажалай материально-техническэ арга нүхэсэлнүүдэй ехэ удха шанартай байһые В. И. Ленин саг үргэлжэ тэмдэглэдэг һэн. «Эдэ хадаа,—гэжэ Владимир Ильич хэлээ бэлэй,—шэнэ экономическа байгуулалтын тулада техническэ шэнэ үндэһэ һууритай байха ёһотойбди» (Зохёолнуудай хүсэд суглуулбари, 40-дэхи боти, хуудаһан 108).

Мүнөө, научно-техническэ революциин дэлгэржэ байһан оршон байдалда, эдэ ленинскэ заабаринууд илангаяа ехэ удха шанартай. XXIV съезд дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, наука ба техникын хүгжэлтэ — энэ хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха гол эшэ нүхэсэл болоно. Арадай ажахыда научно-техническэ тон шэнэ туйлалтануудые хэр түргэнөөр, хэр үргэнөөр хэрэглэнэбибди, энээнһээл коммунизм тээшэ социалис обществын дабшалтань гол түлэб дулдыдаха байна.

Советскэ Союз хадаа наука болон техникын олохон һалбаринуудта дэлхэй дээрэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ. Орон дотор үйлэдбэриин техническэ үндэһэ һууринь шэнэлэгдэнэ, научна шэнжэлэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд эдэбхитэйгээр оэлүүлэгдэнэ, гол ба туһалбарин хүдэлмэринүүдые оньһожоруулга улам бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Бүхыдөө арадай ажахын техническэ хэмжээе тодорхойлдог промышленностиин һалбаринууд батаар, хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хадаа научно-техническэ хүгжэлтэ түргэдхэлгэдэ шухала нэмэри болоно.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй шанарыень һайжаруулһанай үндэһэ һуури дээрэ нийтын үйлэдбэриин ашаг үгэлгын саашадаа ургалтые хангаха гээшэ шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн мүн гэжэ Коммунис парти ба Совет гүрэн харана. Техническэ хүгжэлтэ гээшэ манай үеын ажахын ябуулгын шухала эрилтэ мүн. Техническэ хүгжэлтэ хадаа министерствэнүүдэй, зургаануудай, ударидалгын бүхы органуудай, предприятинуудай, научна, проектнэ болон конструкторска эмхинүүдэй бүхы коллективүүдэй зориг түгэлдэр, эдэбхитэй ажал ябуулгаһаа, ажалшан бүхэнэй өөрынь оруулалтаһаа дулдыдаха бэйна. Наука болон техникын тон шэнэ хүгжэлтэнүүдые туйлаха ба хэрэглэхэ хэрэгтэ хэн хабаатайб,—энэ хэрэгтэ хэдэн миллион хүнүүд хабаатай,—эдэ хүнүүдэй бултадаа нягта барисаатайгаар ажаллаһан лэ сагта,—тиигэбэл бидэ хадаа арадайнгаа ажахые техническэ талаар шэнээр зэбсэгжүүлжэ шадахабди.

Нүхэд! Нийтын үйлэдбэри дээшэлүүлхэ талаар зорилгонуудые шиидхэхэ зуураа, манай парти ороноймгоо бүхы экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ туйлай ехэ нүлөө үзүүлдэг һалбари — хүдөө ажахыда саг үргэлжын анхарал хандуулна. Мүнөө үеын хүдөө тосхон тушаа партиин политика хадаа түүхын шэпэ эрхэ байдалда Ленинэй аграрна политикын үргэлжэлэл ба тэрэниие творческо ёһоор хүгжөөлгэ болоно. Продукци үйлэдбэрилгые ехээр дээшэлүүлжэ, хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтые эдеэ хоолон зүйлөөр, промышленностиие түүхэй эдээр гүйсэд дүүрэнээр хангахын тула парти хүдөө ажахын холын хараата шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ хараа шугам баримтална.

Энэ зорилгоор хүдөө ажахые хүгжөөхэ ба тэрэнэй аша үрые дээшэлүүлхэ талаар комплексно программа зохёогдоһон байна. Үйлэдбэриие бүхы талаһаань ашаг үрэ ехэтэй болгохо — оньһожоруулга ба электрификацилга, химизаци түргэдхэхэ, мелиорациин талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ, капитальна барилга үргэдхэхэ, газар болон техникэ һайнаар ашаглаха, үйлэдбэриин технологи ба эмхид хэлые шэнэдхэн хубилгаха — эдэ бүгэдэ тэрэ программын үндэһэ һуури болоно.

Колхоз, совхозуудые материально-техническэ эд хэрэгсэлээр хангалга гү, али хүдөө ажахын продукци буйлуулан болбосоруулдаг промышленностиин һалбаринууд нэгэ доро түргөөр хүгжөөгдэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумһээ (1965 он) хойшонхи жэлнүүдтэ үйлэдбэриие түсэблэлгэ ба экономическа урмашуулга, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ һайжаруулха талаар, ажахын тоосоо бэхижүүлхэ, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүд абтаһан гээшэ. Хүдөө ажахын талаар партиин бэелүүлжэ байһан бодото ажал ябуулга, колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө нютагай мэргэжэлтэдэй, промышленностиин хүдэлмэришэдэй шэн зоригто ажал һайн үрэ дүн харуулжа байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ газар тариалангай ба мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэ нилээд дээшэлээ, колхоз, совхозуудай материальна болон үйлэдбэриин бааза бэхижээ. Город болон хүдөө нютагай хүн зоной байдалай илгаае бага болгохо хэрэгтэ зориулагдаһан социальна хэдэн олон хэмжээ ябуулганууд бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэ. Хүдөө тосхондо байрын ба культурна ажаһуудалай барилга үргэнөөр эрхилэгдэнэ, социальна страховани ба пенсеэр хангалга улам һайжарна, хүдөөгэй ажалшадай байдал һүмлэл хубилна.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ, хэнэйшье мэдэһээр, ороноймнай хэдэ хэдэн районуудта байгаалиин уларил хүдөө ажахыда тон таагүй байһан гээшэ. Хэды тиимэ байбашье һаань, хүдөөгэймнай ажалшад муу бэшэ үрэ дүн туйлажа гараа. 181 миллион тонно орооһо тариан хуряагдаа, энэ тоо бидэнэй хараалһанһаа нэгэ бага доошоошье һаа, наймадахи табан жэлэй нэгэ жэлэйнь дунда зэргын хуряалгаһаа 13,4 миллион тонноор дээшээ байһан. 7,1 миллион тонно хлопок суглуулагдаа. Энэ хадаа орон доторнай эгээл ехээр суглуулагдаһан хлопок болоно.

Бүхы түрэлэй мал болон шубуудай тоо толгой олошоржо, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба худалдан абалга дээшэлээ. Энэ жэлэйшье түрүүшын кварталда мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ дээшэлһээр байгаа. Нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө нилээд ехэ мяха, һү, үндэгэ гүрэн худалдажа абаа.

КПСС-эй XXIV съезд хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар ехэ зорилгонуудые табиһан байна. Орооһо тарянай, техническэ ургамалнуудай, хартаабхын, овощой, жэмэсэй ургасые горитойгоор дээшэлүүлхэ зорилготойбди. Мал ажал хүгжөөхэ талаар баһал ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Оронoймнай бата бэхи материальна бааза, хүгжэлтэ ехэтэй экономико табигдаад байһан эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ арга боломжо олгоно. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ программа хадаа промышленностиин, наука, техникын хүгжэлтын үндэр хэмжээндэ, колхоз, совхозуудай бэхижэһэн экономикодо түшэглэнэ гээшэ. Юһэдэхи табан жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ тон ехэ мүнгэ зөөри һомологдонхой. Оронoймнай индустри хүдөө ажахыда яһала олон машина, минеральна үтэгжүүлгэ, материально-техническэ бусад эд хэрэгсэл эльгээхэ байна. Эдэ бүхы арга боломжонуудые, тэрэшэлэн ажахынуудай үйлэдбэриин доторой ехэ нөөсэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ гээшэ партийна, советскэ, ажахын органуудай, хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй, хүдөөгэй бүхы ажалшадай зорилго мүн.

Мүнөө, үдэр ерэхэ бүри хабарай тарилгын улам үргэдэжэ байһан үедэ тарилгаа амжалтатайгаар түгэсхэжэ, баян ургаса хуряажа, үбэлэй шанга хүйтэнһөө тохёолдоһон хохидолые харюулжа абахын тула хүдөөгэй ажалшад бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байна. Тариан ажалай ба мал ажалай бүхы продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха талаар арадай ажахын түсэбэй 1972 оной даабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гээшэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй уялга болоно.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа энэ һалбариие хүгжөөлгэдэ шэнэ дабшаса болоно, коммунизм байгуулхын түлөө бүхы тэмсэлдэ һайнаар нүлөөлхэ байна.

Нүхэд! Арадай ажахын хүтэлбэрилгын бүхы звенонуудай хоорондоо нягта нарин харилсаатайгаар хүдэлдэгһөө, хүтэлбэриие эрдэм ухаанай үндэһөөр, шадабаритайгаар бэелүүлһэнһээ совет экономикын хүгжэлтэ ехээр дулдыдадаг байна. Арадай ажахын хүтэлбэриин гуримые шэнэдхэн хубилгаха хэрэгые партимнай өөрынгөө экономическа политикын гол шухала асуудалнуудай нэгэн гэжэ тоолоно.

КПСС-эй XXIV съездын зааһанай ёһоор, энэ асуудалые шиидхээд байбал, хүтэлбэрилгын органуудай бүридэлдэ үрэ ехэтэй хубилалта хэгдэжэ, тэдэнэй хүдэлмэрндэхи бэе бэеынгээ хэһэн юумые дабтаха ушарые, нютагайнгаа, зургаанайнгаа талые хараһан ахир ябадалые усадхаха арга олдохо. Эмхидхэлэй, хэрэгтэ электронно аргаар тоо бодолгын шэнэ техникэ, хэлхээ холбооной мүнөө үеын хэрэгсэлнүүдые хэрэглэхэ гээшэ хүтэлбэрилгын хэмжээе һайжаруулха шухала талань болоно.

Мэргэжэл һайнтай хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ, түсэбтэ даабаряа заатагүй дүүргэхын түлөө оролдодог байхаар хүдэлмэришэн бүхэниие хүмүүжүүлхэ, гүрэнэй болон ажалай журам нягта нарина̄р сахиха, эмхи гуримтай, даалгагдаһан хэрэгэйнгээ түлөө харюусалга ехэтэй байха, үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые олоор хабаадуулха хэрэгтэ парти үдэр бүриин анхарал оролдолго хандуулна.

Социализмын үедэ олониитэ хүн зон түүхэдэ түрүүшынхеэ хүтэлбэридэ үдэр бүри хабаадаха гэһэн Ленинэй заабари Совет засагай үедэ гүйсэдөөр бэелүүлэгдэжэ захаланхай. Манай нийтэ арадай гүрэниие бэхижүүлхэ зуураа, партимнай хэдэн арбан миллион совет хүнүүдые гүрэнэй ба нийтын хэрэгүүдые шиидхэлгэдэ хабаадуулна. Түсэблэлгэдэ, үйлэдбэри болон ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэлгэдэ, ажахын доторой арга боломжонуудые элирүүлэн ашаглаха хэрэгтэ коллективүүдэй сэхэ хабаададаг онол арганууды е парти бүхы хэмжээгээр шэнэдхэн һайжаруулна.

Социалис мүрысөөн ажалшадай зохёон байгуулхы хүсэл эрмэлзэлые эдэбхи ехэтэй болгодог таатай зохид онол арга мүн. «Мүрысөө үнэхөөр үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, үнэхөөр арад түмэниие олоор хабаадуулха, бэеэ харуулхаар, өөһэдынгөө шадабариие бадаруулхаар, оюун бэлигээ һалбаруулхаар хүдэлмэридэ ажалшадай үнэхөөрөө олонхидые зорюулха арга боломжо социализм түрүүшынхеэ бии болгонхой, арадай дунда тиимэ оюун бэлиг барагдашагүй баян ха юм» гэжэ Ленин хэлэһэн юм. (Зохёолнуудай хүсэд суглуулбари, 35-дахи боти, 195-дахи хуудаһан).

Ленинэй энэ һанал бодол мүнөө сагай олон тоото үйлэ хэрэгтэ, ажалай эдэбхи үүсхэлдэ эли тодоор харагдана. Мүнөө орон доторнай табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө хүдэлөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ байна. Ленинэй түрэһэн үдэрэй урдахана, һүүлэй жэлнүүдтэ һайн һайхан заншал болоһон Бүхэсоюзна коммунис субботник орон доторнай туйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө. Олон миллион совет хүнүүд шэн зоригто ажалаараа «Агуухэ үүсхэл» тушаа Ленинэй һанал бодолой сэсэ мэргэн байһаниие үшөө дахин гэршэлэн харуулба.

Социалис мүрысөөн тухай Ленинэй һургаалые бодото дээрэнь бэелүүлэн, партимнай мүрысөөе экономическа политикын гол шухала зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор дэлгэрүүлхые оролдоно. Мүрысөөндэ хабаадагшадай гансахан үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө бэшэ, харин эрхим һайн шанарай, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэдэг байха тушаа эндэ хэлэгдэнэ. Ажалай, материальна ба финансова гаргаша бага болгохо, үйлэдбэриин фондынууд ба капитальна һомололгын мүнгэ зөөри һайнаар ашаглаха, үйлэдбэридэ түрүү дүй дүршэл, научно-техническэ туйлалтануудые үргэнөөр, түргөөр хэрэглэхэ, продукциин шанар һайжаруулха, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалладаг газарта, коллектив бүхэндэ ба һалбарида бүхыдэнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ — мүрысөөнэй мүнөөдэрэй гол шэглэлнүүд болоно. Социалис мүрысөө саашадань хүгжөөлгэ, тэрэнэй эмхидхэлые шэнэдхэн һайжаруулга хадаа үйлэдбэри ба социальна харилсаануудые хүгжөөлгэдэ, коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагшадые хүмүүжүүлгэдэ туйлай ехэ удхатай.

Партиин XXIV съезд түүхэдэ тон шухала удха шанартай, хэмжэмжүүрэйнгээ талаар үзэгдөөгүй ехэ байгуулхы зорилгонуудые табинхай. Совет хүнүүдэй үнэн сэхэ һэшхэл, зохёон байгуулхы эдэбхи, тэдэнэй табиһан зорилгоёо заатагүй бэелүүлдэг оролдолго, манай социалис Эхэ ороной бүхы арадуудай нэгэдэл ба хүсэл эрмэлзэл табигдаад байһан эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга нүхэсэл болоно.

II. Совет гадаадын политикын ленинскэ хараа шугам

Нүхэд!

СССР-тэ бэелүүлэгдэжэ байгаа коммунис байгуулалта дэлхэйн бүхы революционно үйлэ хэрэгүүдтэй, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалай түлөө хэгдэжэ байгаа тэмсэлтэй таһаршагүй холбоотой юм. Манай партиин уласхоорондын бүхы ажал ябуулгада, КПСС-эй XXIV съездын зохёоһон гадаадын политикын хараа шугамда энэ ушар элеэр харагдана.

Энэ болбол үнэхөөрөө интернационалис, эб найрамдалда дуратай хүнүүдэй хараа шугам юм. Социализм байгуулхада, уласхоорондын таатай зохид эрхэ байдал бии болгохо, социалис оронуудай нэгэдэл болон хани барисаае улам батадхаха гэһэн зорилготой. Гадна арадуудай хоорондо хани барисаа тогтоохо, империализмда эсэргүүсэн, социальна болон национальна сүлөөрэлгын түлөө бүхы тэмсэлшэдтэй һаналаа нэгэдэнги байха гэһэн зорилготой. Энэ хараа шугамнай бата бэхи эб найрамдал болон дэлхэйн арадуудай аюулгүй байдалые туйлаха, бүхы гүрэнүүдэй хоорондо али алиндаа ашатай туһатай, һайн хүршын харилсаа адли тэгшэ эрхын үндэһөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй.

Совет профсоюзуудай XV съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар парти болон Совет гүрэнэй гүйсэдхэжэ байгаа гадаадын политикын ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые дэлгэрэнгыгээр тодорхойлһон байна. Эб найрамдалые, эрхэ сүлөө болон арадуудай аюулгүй байдалые эдэбхитэйгээр хамгаалха политика бэелүүлхэ зуураа, уласхоорондын шухала асуудалнуудаар манай ороной баримталдаг гол һанамжануудые найруулан хэлэһэн байна. Иимэ политика бэелүүлхыемнай бидэндэ Ленин захиһан юм. Энэ политикамнай бүхы совет хүнүүдэй зүгһөө халуунаар дэмжэгдэжэ, гүйсэд һайшаагдадаг.

Бүхы оронуудай хүдэлмэришэдэй аха дүүгэй ёһоной холбооe, тэдэнэй жагсаал болон нэгэдэлые аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ гэжэ коммунистнуудые, дэлхэйн пролетаринадые В. И. Ленин уряалһан байна. Дэлхэйн пролетарнадай энэ холбоо барисаанай хүсэн түгэс материальна болон политическэ түшэг тулгууринь социалис нэгэдэл болоо. КПСС-эй ЦК, Совет правительство СССР болон аха дүү социалис оронуудай али бүхы талын холбоо харилсаае хүгжөөхын, социализмын уласхоорондын байдалые батадхахын түлөө аһан шадалаараа оролдодог.

Марксизм-ленинизмын туг доро дэлхэйн социалис байгуулалта жэлһээ жэлдэ улам урган батажажа, улам хүсэтэй болоно. СЭВ-тэ ородог оронууд мүнөө дэлхэйн эгээн түргэнөөр хүгжэжэ байгаа оронууд болонхой. Бүхы оронуудай национальна доходуудай нийтэ хэмжээнэй дүрбэнэй нэгэ хубинь социалис оронуудта хүртэнэ, харин дэлхэйн промышленна үйлэдбэридэ СЭВ-эй оронуудай эзэлдэг хубинь 1950 ондо табанай нэгэ хуби байһанаа 1970 ондо гурбанай нэгэ хуби болотороо ехэ болобо.

Социалис экономикые нэгэдүүлэн хүгжөөхэ гэһэн комплексно программа аха дүү оронуудай арадай ажахын үмэнэ хүгжэлтын үргэн зам нээбэ. Түсэбэй ёһоор хамтаараа ажаллаһанай үндэһөөр СЭВ-тэ ородог оронуудай национальна экономико нягта харилсаатайгаар хүгжөөхэ, тэдэнэй баялиг болон арга боломжонуудые элдэб олон аргаар нэгэдүүлхэ, социалис оронуудай хоорондохи ажалай хубаариин булюу талыень эгээл һайнаар ашаглаха гэжэ тус программа дотор хараалагдана.

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй гадаадын политическэ ажал ябуулгые һүүлэй жэлнүүдтэ нягта холбоотойгоор бэелүүлхэдэ, эли бодо ехэ үрэ дүн туйлагдаба. Энэнь юун дээрэһээ харагдааб гэхэдэ, уласхоорондын хэрэгүүдтэ, Европын түбидэ политическэ байдал һайжаруулгада, империализмда эсэргүү хүсэнүүдые саашадань батадхан бэхижүүлхэ хэрэгтэ социалис нэгэдэлэй дүүргэжэ байгаа үүргэ болон нэрэ хүндэнь дээшэлһэн байна.

Коммунистнуудай хоорондохи харилсаан бодото интернационалистска шэнжэ шанартай байха ёһотой гэжэ Ленин бидэндэ захиһан юм. Тиин аха дүү партинууд болон оронууд зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэридөө эгээл ашаг үрэтэй арга методуудые хамтаараа бэдэрэн олоходоо, уласхоорондын оршондо хамтаараа хүсэлэл оролдолго гаргахадаа, Ленинэй тэрэ захяае хэрэг дээрэ бэелүүлнэ гээшэ.

Дэлхэйн социализмын саашадаа һайнаар хүгжэхэ, улам батажаха таатай зохид эрхэ байдал бии байна гэһэн КПСС-эй XXIV съездын тобшололнуудай гүйсэд зүб байһыень ажабайдал харуулба. Социализмын хүсэнүүдые улам жагсааха, нэгэдүүлэн батадхаха гэһэн эрмэлзэл улам ехэ боложо байна. Марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байха, аха дүүгэй ёһоор харилсан ажаллаха, интернационализм баримталха гээшэ орон бүхэнэй, бүхы социалис нэгэдэлэй эрхим һайнаар саашадаа хүгжэхэ найдамтай үндэһэ һуури мүн гэжэ бодото байдал дахин дахин харуулна.

Партиин XXIV съездһээ хойшо үнгэрһэн бүхы саг соо манай парти, Совет гүрэн уласхоорондын оршондо эршэмтэй шанга ябуулга бэелүүлээ.

Мүнөө үеын эгээл шухала уласхоорондын асуудалнуудые үнэн бодотоор, тааража тээшэнь шиидхэхэ гэжэ эрмэлзэдэг, совет арадай, дэлхэйн социализмын, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй гол аша туһые шангаар баримталан хамгаалдаг, тэмсэлэй тодорхой эрхэ байдалые бүхы талаһаань хараада абадаг, нугархай һайн тактика бэелүүлдэг ябадал КПСС-эй, Совет гүрэнэй уласхоорондын ябуулгын онсо илгаань мүн болоно. Манай гадаадын политикын гол зорилгонуудынь эб найрамдал тогтоохые хүсэжэ байгаа элдэб оронуудай олон миллион хүнүүдэй эрмэлзэлгэтэй, империализмын сэрэгэй балмад ябуулганuудта эсэргүүсэн, түгшүүрилтэ шанга байдалые һуларуулхын түлөө тэдэнэй хэжэ байгаа тэмсэлтэй тааралдана. Энэ ушарһаа уламжалан, манай гадаадын политика бүри хүсэтэй, бүри аша үрэ ехэтэй болоно бшуу.

Эб найрамдал болон уласхоорондын холбоо харилсаанай түлөө, арадуудай эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлэй тодорхой бодото программа XXIV съезд дээрэ найруулагдаад абтаһан байгаа. Съездһээ хойшо үнгэрһэн саг соо партиин Центральна Комитет, Совет правительство манай эб найрамдалай программын үнэндөө бүхы гол асуудалнуудаар тодорхой дурадхалнуудые оруулһан байна.

Энээнэй ашаар уласхоорондын оршондо яһала һайн үрэ дүн туйлагдажа, манай түби дэлхэйн политическэ байдалые һайжаруулгада туһа боломоор зорилгонуудта правительствануудайшье, олониитыншье анхаралые хандуулха арга олдоо гэжэ бидэнэр мүнөө тон элеэр хаража байнабди. Эб найрамдал тогтонижоруулхын түлөө Совет гүрэнэй хэжэ байгаа тэмсэлынь уласхоорондын байдалай хубилалтада нүлөөлжэ байгаа шухала нүхэсэл болонхой.

КПСС-эй XXIV съездын хараалһан гадаадын политика бэелүүлхэ зуураа, манай орон империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгын гуламтануудые залираахын түлөө, уласхоорондын оршондо зоргооро аашалха али бүхы ябуулгануудта эсэргүүсэн, шууд сэхээр тэмсэнэ. Империалис эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэн, бусадай хамаархалтагүйгөөр хуби заяагаа өөһэдөө, бэеэ даагаад шиидхэхэ эрхын түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта дэмжэлтэ үзүүлхэ гэжэ Советскэ Союз бүхы шадалаараа оролдоно.

Америкын империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, шэн габьяатаар тэмсэжэ байгаа Вьетнамай баатарлиг арад зондо, Лаос болон Камбоджын патриодуудта манай орон шухала туһаламжа үзүүлэн, тэдэниие дэмжэнэ. Америкын сэрэгэйхидэй зүгһөө Вьетнамда шэнэ гэмтэ ябуулганuудые хэһэн, ДРВ-гэй газар дайдые зэрлиг муухайгаар бомбодожо байгаа ушарые совет хүнүүд ууртай шангаар буруушаан, тэдэниие шоо үзэн, шобто харана. Советскэ Союз интернациональна холбоо харилсаанай гол ёһонуудые хэлбэришэгүйгөөр баримталха зуураа, ходоодо баатарлиг Вьетнамай, Индохитадай бүхы патриодуудай талада байһан, саашадаашье байха юм. Мүн СССР араб арадуудай талада байжа, Израилиин засагаархидай булимтархы политикада эсэргүүсэн хэжэ байгаа үнэн зүб тэмсэлыень дэмжэнэ.

Бидэнэр национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй һаналаа нэгэдэхэдээ, Ленинэй анха түрүүн найруулан зохёоһон гол ёһонуудта батаар түшэглэнэбди. Тэдэниие хүтэлбэри болгохо зуураа, бидэнэр империалис булимтархы политикада эдэбхитэйгээр эсэргүүсэдэг бүхы гүрэнүүдтэй али бүхы талаар холбоо харилсаа тогтоонобди. Мүн бэеэ даанхай байдалай, хүгжэлтын замаар дабшажа ябаа оронуудтай Советскэ Союз хани барисаагаа улам батадхана. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай орон Египедтэй, Инди болон Иргагтай шухала договорнуудые баталаа. Эдэ политическэ ехэ удха шанартай документнүүд болоно. Эдэ документнүүд тус оронуудай арадуудтай хани барисаа, али бүхы талын холбоо харилсаае саашадань бэхижүүлхэ шэглэлтэй байжа, империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, национальна болон социальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы хүсэнүүдэй байдалые батадхажа үгэнэ.

Советскэ Союз түгшүүрилтэ байдал һуларуулха гэжэ шууд оролдоно, дэлхэйн аюулгүй байдалые батадхаха зорилготой эдэбхитэй хэмжээ ябуулганuудые бэелүүлнэ. Айхабтар шухала газар нютаг бологшо Европодо бата бэхи эб найрамдал тогтоохо, али алиндаа ашатай туһатай харилсаа тэгшэ эрхын үндэһөөр хүгжөөхэ гээшэ онсо ехэ удха шанартай гэжэ манай орон тоолодог.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ талаар нилээд ехэ амжалта туйлагдаба гэжэ хэлэхэ бүхы үндэһэн мүнөө бии байна. Советскэ Союз болон ФРГ-гэй, Польшо болон ФРГ-гэй хоорондын договорнуудые эсэслэн баталха тухай асуудал мүнөө үедэ Европын болон дэлхэйн олониитын, политическэ ажал ябуулагшадай халуун анхаралые татажа байна. Энэ асуудалай ямараар шиидхэгдэхэ байһаниинь ФРГ-гэй саашадаа ямар замаар хүгжэхыень харуулха юм: нэгэн гэбэл ФРГ уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, Европодо аюулгүй байдалай бата журам тогтоохо гэжэ эрмэлзэхэ, үгы гэбэл ФРГ-гэй арад зоной национальна аша туһые, Европын бусад арадуудай аша туһые хайхарангуйгөөр, энэ ороние буруу замда оруулха гэжэ хүсэжэ байдаг хүсэнүүдэй зааһан замаар ошохо байна. Тэдэ хүсэнүүд Баруун Германиие Европодо боложо байгаа һайн шанартай үйлэ хэрэгүүдһээ холодуулха, гэдэргэнь харуулха гэжэ эрмэлзэжэ байдаг.

СССР болон ФРГ-гэй, Польшо болон ФРГ-гэй хоорондын договорнуудай, тэрэшэлэн Баруун Берлин тушаа дүрбэн гүрэнэй хэһэн хэлсээнэй хүсэндөө оробол, энэнь Европын бүхы гүрэн болон арадуудай аша туһатай, Европодо болон бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал тогтоохо ябадалтай гүйсэд тааралдаха гэжэ бидэнэр этигэдэгбди.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй политическэ консультативна комитедэй зүблөөн дээрэ байгша оной январьда абтаһан деклараци дотор Европодо бата бэхи эб найрамдал тогтоохо тодорхой тодо, гүйсэд һайн программа найруулагданхай. Европодо аюулгүй байдал, холбоо харилсаае найдамтайгаар тогтоохо гол шухала ёһонууд энээн соо найруулагданхай. Гүрэнүүдэй нийтэ Европын зүблөө зарлахын түлөө тэмсэхэдээ, Советскэ Союз, Варшавска договорто хабаададаг бусад оронууд Европын түүхые эрид хубилгаха үе саг хүрэжэ ерэбэ гэжэ тоолоно.

Һандаралта муухай дайн бүхэли орон болон арадуудай хуби заяае аюулда оруулха байгаа. Тиимэһээ иимэ дайе зайсуулхын тулада нийтын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүд эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон байха гэһэн гол ёһые заатагүй бэелүүлхэ шухала байна гэжэ мүнөө үедэ бүхы дэлхэй дээрэ хүн зон этигэдэг боложо байнхай. СССР энэ ленинскэ гол ёһые наринаар баримталдаг байһан, баримталхашье юм.

Олон капиталис оронуудтай манай орон яһала һайн харилсаатай болонхой. Энэ болбол гансал бидэндэ, бидэнтэй холбоотой оронуудта туһа болоод дүүрэнэ бэшэ гэжэ бодото байдал үни хада үнэншэмэ тодоор харуулаа юм. Иимэ холбоон бүхы арадуудта, бүхы дэлхэйдэ ашагтай туһатай бшуу.

Съездһээ хойшо үнгэрһэн жэл соо Советскэ Союз олон капиталис гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшанартай хэдэн шухала, аша үрэ ехэтэй хэлсээнүүдые хээ. Эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон байлгын үндэһөөр капиталис оронуудтай холбоо харилсаагаа үргэдхэхэдөө, манай гүрэн бусад оронууд болон арадуудай аша туһада хохидол ушаруулан, тэдээнтэй хэлсээ батална бэшэ, өөрынгөө гол ёһонуудһаа арсана бэшэ. Советскэ Союз эб найрамдалые, эрхэ сүлөө болон арадуудай аюулгүй байдалые эдэбхитэйгээр хамгаалха политика, уласхоорондын түгшүүрилые шангадхаха гэһэн империализмын али бүхы һэдэлгэнүүдтэ хатуу харюу үгэдэг байха гэһэн политика эрид шангаар, шууд сэхээр уласхоорондын оршондо ябуулна. Мүн США-тайшье харилсахадаа, бидэнэр эдэл гол ёһонуудые баримталнабди.

Агуухэ Ленинэй хараалжа үгэһэн гол ёһонууд Советскэ Союзай гадаадын политическэ ажал ябуулгын, манай парти болон гүрэнэй уласхоорондын бүхы ябуулгын хэлбэришэгүй үндэһэ һууринь болоно. Манай парти болбол интернационалистнуудай парти юм. Манай уласхоорондын политика хадаа империализмда эсэргүүсэн, социальна болон национальна дарлалтаһаа арадуудые сүлөөлхын түлөө хэгдэжэ байгаа нийтэ тэмсэлдэ совет арадай оруулжа байһан туһа нэмэринь мүн гэжэ харанабди. Ингэжэл бүхы дэлхэйн революционернүүдтэй үдэр бүриин бодото хэрэг дээрэ һаналаа нэгэдэнги байха гэжэ, иимэ бодото интернационализмда Ленин һургадаг һэн. Тиин Ленинэй захяа заабаринь КПСС-эй ажал ябуулгада хэлбэришэгүй хүтэлбэри болодог.

Манай парти бүхы оронуудай аха дүү марксистско-ленинскэ отрядуудтай холбоо харилсаагаа ходоодо бэхижүүлдэг. 1969 ондо болоһон уласхоорондын зүблөөнэй һанал бодол болон тобшололнуудай ёһоор, КПСС бүхы дэлхэйн коммунистнуудые марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үндэһөөр батадхан жагсааха гэжэ эрид шууд, нэтэрүү шангаар тэмсэнэ, эдэ гол ёһонуудһаа хазагайрха али бүхы ябуулга эрид буруушаана, баруунай болон «зүүнэй» ревизионизмда. национализм болон шовинизмдэ эсэргүүсэн тэмсэнэ.

Коммунис хүсэнүүдэй холбооной улам бата, улам хүсэтэй болохо тумань нийтэ дайсан бологшо империализмда эсэргүүсэн, социализмын үндэр һайхан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэдэнэй хэжэ байгаа тэмсэлынь улам амжалтатай болоно гэжэ ажабайдал үнэншэмэ тодоор харуулна. Иимэ дээрэһээ мүнөө үеын эгээл нүлөө ехэтэй политическэ хүсэн бологшо уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хубилгахы, түрүү үүргэнь саашадаа улам дээшэлхэ юм гэжэ бата этигэнэбди. Эгээл иимэ ушарһаа империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдал болон социализмын түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы хүсэнүүдэй фронт улам үргэдэн батажаха гэжэ этигэнэбди.

* * *

Нүхэд!

Шэнэ түхэлэй марксис парти бологшо большевигүүдэй партиие байгуулһан ушар совет арадай, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй үмэнэ Ленинэй бэелүүлһэн агуухэ аша габьяань мүн.

КПСС — хүдэлмэришэн ангиин, бүхы совет арадай вождь, научна коммунизмын парти мүн. Тэрэ Маркс, Энгельс, Ленинэй һургаалда үнэн сэхэ байха гээшые нангин хэрэг дээрэ тоолоно, революционно теориие ухаалан хүгжөөжэ баяжуулна. Манай парти нийтын хүгжэлтын шэглэлые гүнзэгыгөөр шэнжэлнэ, политическэ хараа шугам найруулан хараална, олониитын хүдэлөөе нэгэ уг зорилго тээшэ шэглүүлэгдэнги, түсэбэй ёһоор эмхидэмэл шэнжэтэй болгоно.

Партимнай олониитэ зонтой таһаршагүй холбоотой байһандаа хүсэ ехэтэй юм. Харин арад зон партиин зүгһөө марксистско-ленинскэ хүтэлбэри абадаг байһан ушарһаа диилдэшэгүй ехэ хүсэтэй байна. Энэ болбол пролетарска революциин, социализм болон коммунизм байгуулгын зайлашагүй хуули ёһон юм. Хүдэлмэришэн ангиин хэрэгтэ, ажалша хүнүүдэй аша туһада алба хэхэһээ үндэр дээдэ ондоо юумэн ленинскэ партида үгы гэжэ түүхын дүй дүршэл үнэншэмөөр харуулаа.

Революциин, социалис болон коммунис байгуулалтын шата бүхэндэ партимнай олониитэ зониие улам нягтаар жагсаажа, тэдэнэй зохёохы эршэ хүсэ бадаруулан, улам асари ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шэглүүлдэг. Коммунизм байгуулжа байгаа арадай түүхэтэ зохёохы ябуулгын хэмжээнэй үргэдхэхэ тума совет обществын хүтэлбэрилхы, залан ударидагша хүсэн бологшо КПСС-эй үүргэ. удха шанарынь улам дээшэлнэ.

Совет обществын хүгжэлтэдэ хэгдэдэг шэнэ алхам бүхэн партийна организацинуудай эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхые эринэ. Энэ хүдэлмэриин түхэл маяг болон арга методуудынь үе сагай эрхэ байдалтай, партиин, ороной үмэнэ табигдаһан шэнэ ехэ зорилгонуудтай улам гүйсэдөөр тааралдаха ёһотой гэжэ XXIV съезд зааһан байна. Партиин зэргэнүүдые улам дайшалхы шэнжэтэй болгохо, партийна хүтэлбэриин шэнжэ шанарые саашадань нарижуулха, партийна ажабайдалай ленинскэ ёһонууд болон дүримүүдые наряар сахиха, гүрэнэй болон нийтын бүхы организацинуудай, хүтэлбэриин бүхы шатануудай ажал ябуулгые тодо һонор, тааруу зохид болгохо гээшэ манай бүхы партиин онсо оролдодог зүйлынь мүн юм.

XXIV съездын һүүлээр тэрэнэй заабаринуудые, Центральна Комитедэй тогтоолнуудые дүүргэлтэ болгон, партийна организацинууд ажал хэрэгые гүнзэгыгөөр шэнжэлдэг, гүрэнэй, ажахын болон соёл культурын байгуулалтын асуудалнуудые харюусалга ехэтэйгээр, һайнаар шиидхэдэг болоо. Партийна организацинуудай ажалша коллективүүдтэ политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулдаг болонхой. Ушар юуб гэхэдэ, эдэ коллективүүдтэл түбхын түрүүндэ манай түсэбүүд бэелүүлэгдэдэг, ажалшад коммунис ёһоор хүмүүжүүлэгдэдэг байна ха юм.

Партийна организаци гээшэ коллектив бүхэнэй һүлдэ зүрхэниинь гэжэ зүб тоологдодог. Эбтэй эетэйгээр ажаллаха, журам заршам шангаар сахиха, бодото нүхэдэй ёһоной, бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандалгын эрхэ байдал тогтоохо гээшэ партийна организациһаа ехээр дулдыдана. Коллективэй ажабайдалай элдэб олон янзын асуудалнуудые партийна организацинууд мүнөө эрхилдэг болонхой. Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ. захиргаанай, ажахын болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие зүбөөр тааралдуулха, ажалай, гэр һуудалай эрхэ байдалые һайжаруулха, хүн зоной эрдэм һургуули, соёл культура болон мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ— эдэ бүхы асуудалнууд , партийна организациин ажалда оролсодог.

Парти, правительствын заабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр хүсэндэнь хүргэхэ, захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэеэ улам ехээр хэрэглэхэ гээшэ коммунистнуудай эгээл түрүүшын уялга мүн. Ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгые үргэн олон зондо тунхаглан мэдүүлхэ, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгые дэлгэрүүлэн, бии байгаа дут[...] бодото дээрэнь заһаруу[...] коммунистнуудай [...] зэбсэг болонхой юм.

Шэнэ хүниие бүри[...] мүүжүүлхэ гээшэ пар[...] дэлмэриин шухалын шу[...] нүүдэй нэгэн юм. Ма[...] далай бүхы социалис[...] та, общество доторхи б[...] хэрэгүүдэй ябаса совет[...] морально-политическэ[...] нарые бүрилдүүл[...] партиин, тэрэнэй орга[...] дай уг зорилго тээшэ[...] дэһэн нэтэрүү шанга[...] мүүжүүлгын хүдэлмэри[...] түрүүндэ совет[...] шэнжэ шанарые бүри[...] нүхэсэл болоно[...] XXIV съезд дээрэ КПСС[...] гай табиһан тоосооло[...] хэлэгдэһэн байна.

Бидэнэр социализм[...] хоёрой хоорондо[...] замхангүйгөөр үргэлж[...] үзэл сурталай дайн[...] далда ажаһуунабди[...] онсолон тэмдэглэдэг.[...] номнол ажалшадые[...] анхаралгүй, ажабайда[...] яданги болгохо, аха[...] оронууд болон арад[...] таһалха гэжэ эрмэ[...] Энэ зорилгоор элдэб[...] худал хуурмаг сурта[...] далга гүрдэлгэнүүд[...] рэглэгдэнэ. Манай парт[...] мунизмда эсэргүүсэн[...] шанга тэмсэл хэнэ,[...] щество тухай, совет[...] байдал тухай, дотоод[...] даадын политикын[...] нууд тухай үнэн зүб[...] үргэн олон арад зо[...] нэбтэрүүлдэг.

Коммунис хүмүүж[...] рэгые һайжаруулха[...] тийна организацин[...] ниие научна үзэл бо[...] хын болон культурна[...] тын зорилгонуудые[...] ойлгожо һураха шада[...] сэгжүүлжэ, ажал[...] нийтын зөөридэ ушар[...] гээр хандажа һурга[...] нүүдые пролетарска[...] нализмын үндэһөөр,[...] орондоо хизааргүй[...] хаар хүмүүжүүлхэ[...] нис мэдэрэл бии бол[...] таһаршагүй нэгэ хуби[...] шанай үлэгдэлнүүдтэй[...] гуулалтада харша[...] лон заншалнуудтай,[...] болон ревизионизм[...] долтой хэжэ байгаа[...] тэмсэл соо совет хүн[...] жэ шанарнууд бүрилд[...]

Коммунис байгуула[...] гонууд, уласхоорон[...] үзэгдэжэ байгаа[...] хурса тэмсэл бүхы[...] нуудые үзэл суртал[...] улам хатуужуулхые,[...] лон политическэ эдэб[...] дээшэлүүлхые эрижэ[...] тиин гэшүүнэй нэрэ[...] ха шанарые улам[...] үргэхэ гэһэн ленинскэ[...] тимнай хэлбэришэгүй[...] бэелүүлдэг гэжэ КПСС[...] түүхэ харуулна. Комму[...] ха гээшэ ажалдаашье,[...] дөөшье үльгэр жэшээ[...] нийтын ажабайдалда[...] руулха хэрэг болоно.

XXIV съездын шиид[...] дые хүтэлбэри болго[...] манай обществын[...] ажалшадай депутадуу[...] дүүдэй үүргэ, удха[...] болохоор дээшэлүүл[...] үедэ тэдэнэй ажал[...] экономикые хүгжөөл[...] болон культурна[...] бүхы һалбаринуудта[...] һайжаруулха гол шух[...] гонуудые бэелүүлхэ[...] лүүлэгдээд байна.[...] олониитын ехэ[...] нууд бологшо профсо[...] комсомолой ажал[...] хэмжээе дээшэлүүлх[...] саг үргэлжэ оролдо[...] Эдэ организацинууд[...] партиие тойроҥ нягтаар[...] гэжэ һаяхан үнгэрһэн[...] профсоюзуудай XV съ[...] лаа. Хүтэлбэриин һурга[...] хын һургуули, коммуни[...] гуули байха гэһэн[...] жалтатайгаар бэелүү[...] да манай профсоюз[...] рэгтэй ажал хүдэлмэ[...] бэелүүлхээр зэһэнхэй[...] үшөө дахин харуулаа.

Нүхэд!

Түүхын ябаса олон[...] хүнүүдэй ухаан бодо[...] болон партиие, Ленин[...] волюциие, Ленин бол[...] низмые таһаршагүй[...] юм. Ленинэй сэсэн мэ[...] бодолоор манай[...] үнгэрһэн түүхэ, алда[...] үеын байдалнай, гэр[...] ерээдүй саг гингүүл[...] нинэй ухаан бодолой[...] шэ хүсэниинь, Ленин[...] зүрхэнэй сохисонь па[...] хэрэгүүдтэ үргэлжэл[...] гэжэ бүхы совет хүн[...] мэдэрэлые харуулан,[...] Брежнев хэлэһэн бай[...] нэй үзэл сурталын[...] политическэ хатуужал[...] туйлаха Ленинэй[...] эдэ бүгэдэ манай зор[...] ха, эрэлхэг байха. ер[...] гэхэ, илалта тээшэ[...] эрмэлзэхэ бараглашагүй[...] дэһэмнай мүн юм».

Совет арад Комму[...] хүтэлбэри доро Лени[...] замаар, коммунизм бай[...] маар бата найдамтай[...]

Манай бүхы илалта[...] ригжүүлан эмхидхэг[...] Союзай ленинскэ Комму[...] мандаха болтогой!

Коммунизм байгуу[...] тарлиг совет арад ма[...] гой!

Эгүүридэ мүнхэ[...] нальна һургаал бол[...] риализмда эсэргүү,[...] лон коммунизмын илал[...] бүхы оронуудай ажал[...] сэлэй тугынь болоһон[...] ленинизм мандаха бол[...]

Агуухэ Ленинэй [...] ажал хэрэгынь хэ[...] байг лэ!

...ГТЫН АЙМАГАЙ СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ҮДЭРНҮҮД ЭХИЛХЭНЬ

...Үдэ хотымнай Октябрьска районой ажал... ...дэр хүндэтэ айлшадаа хүлеэн угтахань. ...аймагай хүдэлмэришэн ангиин, таряаша... ...интеллигенциин түлөөлэгшэд республикымнай ...хотодо ерэхэнь. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, уран ...бүлгэмдэ эдэбхитэй хабаадалсадаг хүнүүд, ...түрүүшүүл, предприятинуудай хүдэлмэри... ...эрхим механизаторнууд, таряашад, малшад

...эй ажалшадай соёл культурын үдэрнүүд хадаа заншалта һайндэр, балта хадуурай бата нэгэдэлые харуулһан эли тодо гэршэ болоо. Хотымнай Советскэ, Железнодорожно районуудта нимэ уулзалганууд урда жэлнүүдтэ үнгэргэгдэһэн юм. Соёл культурын үдэрнүүд гээшэмнай хото хүдөө хоёрой хоорондохи холбоое улам батадхаха хэмжээ ябуулга болоно бшуу.

Энэ үдэрнүүд, энэ һайндэр хадаа СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдана.

...аймагай соёл культурын үдэрнүүд ...республикын ...хото Улаан-Үдэдэ ...дэхэ юм гэжэ үнинэй мэ... Аймагай соёлой ордо... ...хүдөөгэй клубуудай хү... ...дэгшэд, уран һайханай ...хабаадагшад, бидэнэр ...энэ мэдээсэл абахадаа, ...ехэ баясаа һэмди. Юуб ...энэ һайндэрнай СССР-эй ...гдаһаар 50 жэлэй ойн баяршэл, ажал хэрэгүүд тухай хөөрэхэ.

Аймагаймнай ажалшад наймадахи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Промышленна предприятинуудай, транспортын, барилгын хүдэлмэришэд 380 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргаһан байна. Гаргадаг продукцияа тобшохоноор тоолое: руда, хирпиисэ, бетон, пумаажан болон нооһон зүйлнүүд, заводой хүдэлмэришэдые, пивэ гаргагшадые, Хяагта городой жолоошодые эндэ онсолон тэмдэглэмээр.

Түсэб, хараануудхай ехэ. Юһэдэхи табан жэлэй туршада мал ажалай продукци худалдалга нилээд ургахань: мяхан—149, һүн —132,6, нооһон — 135 процент ехээр худалдагдаха. Эдэ уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэбди гэжэ найдагдана, этигэгдэнэ.

...ТА ХАДУУРАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

...НДЭМНАЙШЬЕ ...ҺАТАЙ ...УЛЗАЛГАНУУД

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярые угтуулан, манай ажалшад дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абанхай. Нэгэдэхи, хоёрдохи кварталнуудта хүнүүдэймнай ямар ажаллаһанайхяар тоолохо болоо һаа, үгэ хэрэг хоёрнай таһархагүй ёһотой.

Промышленностиин продукци гаргаха, худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэбые декабриин 25 болотор дүүргэжэ, 200 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргаха, худалдаха зорилготойбди.

...ээ, КПСС-эй XXIV съез... ...идхэбэринүүдые совет ара... ...ажалтатайгаар бэелүүлжэ ...үедэ, дэлхэйн ажалшадай ...нэгэдэлгын, талархалгын ...—Майн 1-нэй урда тээхи ...анта оршон байдалда үн... ...ха юм.

...й соёлшод, уран һайханай ...й артистнууд энэ һайндэр... ...эн һара урда тээ бэлдэжэ ...һэн.

...эр гансал концертнүүдые ...лэ, ажалшадтай, хүдэлмэ... ...эн бага сага уулзаад, ...үдэрнүүдээ дүүргэжэрхи... ...забданагүйбди. Улаан... ...арин сэмбын фабрикада, ...болон мебельнэ комби... ...та, СССР-эй Наукануудай ...ниин Сибириин отделениин ...дай филиалда, Зүүн-Сиби... ...соёлой дээдэ һургуулида ...ажал хэрэгтэйнь, амжалта ...нуудтайнь, дүй дүршэл... ...танилсахабди. Юһэдэхи та... ...лэй хоёрдохи хабар һайнаар ...жа байһан манай хүнүүд... ...уулзалгануудай ехэ туһа... ...хань мэдээжэ ааб даа.

...эр гансал концертнүүдые ...бэлдээ бэшэбди. Манай ...риятинуудай, ажахынуудай ...д эдэ үдэрнүүдэй урда тээ ...жалта, илалта туйлаха гэ... ...лдоо. Тэрээн тухай бидэ... Улаан-Үдын телевидениидэ ...оди, тиибэшье һаа, эндэ ...оноор дурдахада болоно.

...дүршэлөөр баян, ажалдаа ...тай хүнүүд манайда олон. ...най өөһэдынгөө ажал хэ... ...тухай Улаан-Үдын теле... ...дамжуулгануудые ха... ...хөөрэжэ үгэхэ. Жэшээл... Ранжуровай нэрэмжэтэ кол... ...түрүүлэгшэ А. Н. Сокови... ...тайн совхозой һаалишан ...Найданова, Мөөрөөшын ...ахалагша хонишон Б. Ж. ...ева, Наушки станциин хү... ...лэгшэ Г. П. Наталин, ...трикотажна фабрикын ...И. Разуваева, СССР-эй ...отличник, РСФСР-эй ...багша Д. З. Будаев, ...колхозой тракторист ...нов, Погранична совхозой ...фермые даагша Я. И. Ла... ...гшэд өөһэдынгөө дүй дүрарһан, сабуу, хүн зоной үргэн хэрэглэмжын эд бараан, колбаса, сыр, пивэ болон бусад продуктнууд. Тиихэдэ 1971 ондо худалдагдаһан продукциимнай хэмжээн 16,8 миллион түхэригөөр ехэ боложо, продукци наймаалха түсэб 104 процент дүүргэгдээ. Наймадахи табан жэлэй үедэ гаргадаг бүхы продукциимнай хэмжээн хоёр дахин ехэ болоо һэн. Шэнэ барилганууд ашаглалгада үгтөө: сыр хэдэг завод — Хүдэри-Сомон тосхондо, мяханай комбинадай колбасна цех — Наушки станцида, шанаржуулгын фабрика — Хяагтада.

Эдэ бүхы амжалтанууд хүнүүдэймнай, ажалшадаймнай баатар ажалай, оролдолгын ашаар туйлагдаа. Ажалша хүн тухай бидэнэр мартанагүйбди. «Ажал хэжэ алдаршаха» гэһэн үгэ эндэ ехэл таарана. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн дурасхаалта медаляар аймагаймнай 1600 хүн шагнагданхай. Тиихэдэ наймадахи табан жэлэй дүнгүүдээр гүрэн түрын үндэр шагналнуудта 88 түрүүшүүлнай хүртөө һэн: Алтайн совхозой һаалишан М. Р. Найданова, «Родина» колхозой түрүүлэгшэ И. Р. Агафонов, главна врач-терапевт Г. В. Мункоева эдэ гурбан Ленинэй орден үбсүүндээ яларуулаа.

Коммунис ажалай үндэр жэшээ харуулһан хүнүүд манайда олон. Жэшээлхэдэ, нооһо ээрэгшэ Г. П. Сизых, нэхэгшэ А. Г. Новицкая, оёдолшон К. К. Милютина, шанаржуулагшад О. Ф. Романов, В. И. Бухольцев, жолоошод А. А. Шесточенко, А. К. Карелин, И. П. Пархоменко, эдеэ хоолой предприятинуудай түлөөлэгшэд М. Г. Коноваленко, В. А. Смородникова, һаалиин фермэнүүдые даагшад Д. А. Замбалаева, А. Е. Дубинин, А. А. Семёнов, һаалишад Л. С. Унагаева, М. К. Прохорова болон бусад. Бултыень дурдаха болоо һаа, ехэ саг хэрэгтэй. Эдэ түрүүшүүлээрээ бидэ омогорхонобди. Улаан-Үдын ажалшад эдэнииемнай хүндэтэйгөөр угтажа, саашанхи харилсаа холбооной, хани нүхэсэлэй эхи батаар табиха аабза гэжэ найданабди.

1972 оной нэгэдэхи кварталай түсэбүүд, даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэбэ. Наушки станциин түмэр замшадые, Сүхын арһанай

Малшадаймнай хэхэ ажал, бүтээхэ юумэн ехэ. Үнгэрэгшэ жэлэйхидээ орходоо 105,5 мянган центнер үлүү һү гүрэндэ тушааха зорилго бии. Һаалиин 33 фермэмнай нёдондонойхиһоо һайнаар хүдэлжэ байна. Тиимэһээ уялгаяа дүүргэхэеэ найданабди.

Хонишодой, таряашадай, луговодуудай, мелиораторнуудай ажал хэрэг, амжалтанууд баясуулмаар. Луговодуудай 57 звено мүнөө хүдэлнэ. Сабшалангай гектар бүхэнһөө 16 центнер үбһэ абаха һанаатайбди.

Хүн зоноймнай эдэбхи, үүсхэл омогорхомоор ехэ байна. Һаяхан болоһон субботнигто манай хүнүүд ёһотойл баатаршалга харуулаа. Сабшалан, нуга, һайжаруулагдаһан бэлшээри дээрэ ажалшад гаража, дүрбэн модоной зайда хорёо бариһан, хоёр модоной зайда баханануудые бодхооһон, 1670 гектар сабшалан сэбэрлэһэн байна.

Аймаг доторнай барилга ехэ хэгдэнэ. Ехэ-Нуга, Хираанай-Адаг гэһэн шэнэ тосхонууд урган бодоо. Тиихэдэ Хяагта хотомнайшье үндэр үндэр гэрнүүдээ һубарюулжал байна. 240 оротой больница энэ жэлдэ ашаглалгада үгэхэмнай. 620 хүнэй һууритай соёлой ордон, 920 үхибүүдэй һураха һургуули, Хираанай аргаламжын газарта ваннын гэр, ресторан, «Орбитын» телецентр болон бэшэшье барилганууд ерbын бодоно.

Түсэбүүднай ехэ. Хэнэйшье мэдэһээр, үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон, Улаан-Үдэ хотодо соёл культурын үдэрнүүдые үнгэргэхэ болоһон, бидэндэ олгогдоһон этигэл найдабарииe харюулжа, үшөө һайнаар ажаллахабди.

Манай хүнүүд Улаан-Үдын Октябрьска районой ажалшадтай уулзажа, дүй дүршэлөө андалдажа, түрүү онол аргада һуража, саашадаа улам һайнаар ажаллахаар зоригжохо бэзэ гээд найданабди.

Эдэ уулзалганууд, соёл культурымнай үдэрнүүд хадаа балта хадуурай бата нэгэдэлые улам бэхидхэжэ, хото хүдөө хоёрой холбоое батадхажа, хэндэмнайшье туһатай байхань лабтай даа.

Е. ЕЛИЗОВ,
КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь.

РЕСПУБЛИКЫН ЗАСАГАЙ ДЭЭДЭ ЗУРГААНУУДТА

Залуушуулые сэрэгэй албанда бэлдэхэ

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэхэ хүнүүдые бэлдэхэ талаар социалис мүрысөөндэ оролсон, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар Буряадай АССР-эй хүдөөгэй аймагууд 1971 ондо яһала ехэ ажал ябуулаа гэжэ КПСС-эй Буряадай обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет һаяхан үнгэрһэн заседани дээрээ тэмдэглэбэ.

Сэрэгэй албанда ошохо ёһотой залуушуулай дунда бэлэдхэлэй хүдэлмэри саг үргэлжэ хэгдэжэ байдаг. Илангаяа тэдэниие эрдэм номтой, мүнөө үеын оньһон техникэ шудалуулха талаар ехэ ажал хэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэл армида ошогшодой 82 процентнь найма ба найманһаа дээшэ классай һургуулитай, 89 процентнь ГЗР-эй значогуудтай байгаа. Бэеэр һайн, махабадаар хүдэр хүнүүдые бэлдэхэ хэрэг мүн лэ муу бэшээр үнгэрөө. Сэрэгэй албанда мордогшодой 60 процентнь элдэб разрядай спортсменүүд, 65,4 процентнь ВЛКСМ-эй гэшүүд байгаа.

Мүрысөөндэ илангаяа Улаан-Үдын Советскэ район һайн дүн харуулаа. Сэрэгэй албанда бэлдэһэн залуушуулайнь 94 процент хүниинь найма ба найманһаа дээшэ һургуулитай, 99,8 процент хүниинь ГЗР-эй значогуудтай, 66,2 процентнь спортсменүүд, 67 процентнь ВЛКСМ-эй гэшүүд байгаа.

Хоёрдохи һуурида Баргажанай, гурбадахи һуурида Зэдын аймагууд гараба. 1971 ондо Улаан-Үдын Железнодорожно район, Кабанскын ба Бэшүүрэй аймагууд ажал хүдэлмэреэ һайжаруулаа.

Залуушуулые сэрэгэй албанда урдань яһала һайнаар бэлдэдэг Яруунын, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Загарайн, Түнхэнэй аймагууд үнгэрэгшэ жэл муу дүн харуулба. Олонхи аймагуудта тус хүдэлмэри үшөөл һайнаар ябуулагдадаг болоожо шадаадүй байһаар.

Эдэ бүгэдэ дутуу дундануудые заажа, тэдэниие ойрын сагуудта усадхаха, залуушуулые сэрэгэй албанда бэлдэхэ ажалые эрхим дээдэ хэмжээндэ саг үргэлжэ ябуулдаг болохо зорилгонуудые тодорхойлһон тогтоолнуудые КПСС-эй Буряадай обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет баталаа.

Мүнхэлгын хүдэлмэри ашатай

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай областной Совет гүрэнэй мүнхэлгын хүдэлмэриие саашадань хүгжөөхэ зорилготойгоор республикымнай аймагууд болон районуудай дунда 1971 ондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнүүдэй дүнгүүдые хаража үзэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ, мүн үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда мүнхэлгын түлөөһые саг болзор соонь хангаха, мүнхэлгэдэ хүн зониие өөһэдынь һайн дураар хабаадуулха ажалдаа Кабанскын, Түнхэнэй аймагууд, Улаан-Үдын Октябрьска район һайн дүнгүүдые харуулһан байна. Тиигэжэ социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн Кабанскын аймагта 300, хоёрдохи һуури эзэлһэн Түнхэнэй аймагта 200, городой районуудай дунда нэгэдэхи һуури эзэлһэн Улаан-Үдын Октябрьска райондо 200 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаба.

Мүнхэлгын хүдэлмэридэ эрхим һайнаар оролдоһон предприятинуудай, эмхи зургаануудай, колхоз болон совхозуудай, хүдөөгэй Соведүүдэй эдэбхитэдые урмашуулха, шагнаха тухай республикын Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай Буряадай областной совет тусгаар тогтоол мүн лэ абаһан байна.

Гэхэтэй хамта, республикын зарим аймагуудта мүнхэлгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Илангаяа Прибайкалиин, Хэжэнгын аймагууд энэ талаар шүүмжэлэгдэә. Ажал хүдэлмэридөө бии байһан дутагдалнуудаа усадхажа, мүнхэлгын хүдэлмэриие саашадаа хүгжөөхэ талаар зохихо хэмжээнүүд абтаха болоо.

Алба налог суглуулга шухала хэрэг

1972 оной нэгэдэхи кварталда хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжын эд товарнуудые гаргадаг зарим предприятинууд, худалдаа наймаанай баазанууд олзын налог оруулха талаар абаһан уялгануудаа дүүргэнэгүй гэжэ БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет зааба. Январь, февраль һарануудай түсэб оройдоо 60,3 процент дүүргэгдээ. Энэниинь үнгэрһэн жэлэй тэрэ үеынхитэй сасуулбал, 6,4 процентээр бага болоно.

Илангаяа республикын эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд алба налогоо оруулха талаар хашан. Тиигэжэ тэдэнэр 270 мянган түхэриг түсэбһөө дутуу үгөөд байна. «Росбакалея» гэжэ худалдаа-наймаанай конторо гакса саахар, сай худалдалгаһаа ороһон олзын налогой 370 мянган түхэриг гүрэндэ оруулаадүй. Иимэнүүд жэшээнүүдые ехэ олоор дурдажа болохо байна. Олзын налог тушааха түсэбүүдээ дүүргэхэ талаар. Яруунын, Улаан-Үдын, Баргажанай, Сэлэнгын аймгүйсэдкомууд, Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдхэхэ комитет дары, онсо хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Республикын Министрнүүдэй Совет олзынгоо налог саг болзор соогоо оруулха уялгаяа бэелүүлхэ талаар хэмжээнүүдые ойрын саг соо абахыень худалдаа-наймаанай «Росбакалея», «Росглавпищеснабсбытсырье» гэжэ конторонуудые, Буряадай транспортна управлениие, ажалшадай ажаһуудалай, хэрэглэмжын эд товарнуудые гаргадаг Улаан-Үдын, мүн аймагуудай предприятинуудые уялгалба. Ажалшадай депутадуудай аймагай, районно, городской соведүүд олзын налогой саг болзор соогоо түлэгдэхэ талые саг үргэлжынгөө хиналтада абанхай байха ёһотой гэжэ республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

ҮНДЭГЭ ОЛООР ТУШААНА

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоз гол түлэб хонин ажал эрхилдэг юм. Гэбэшье тус ажахы тахяануулые олоор үсхэбэрилнэ. Мүнөө 3312 тахяа энэ колхоздо бии.

И. Сучков, Е. Сучкова гэгшэд олохон жэлэй туршада шубуушадаар хүдэлжэ, нилээд дүршэлтэй болонхой. Тэдэнэр энэ жэлдэ 133.000 үндэгэ гүрэндэ тушааха социалис уялга абаһан байна.

Эдэ хоёр шубуушад байгша оной түрүүшын кварталда 81 мянган үндэгэ тушааха уялгатай һаа, 111 мянган үндэгэ тушаагаа. Иимэ дүн туйлаһан шубуушадай хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһандань ямаршье һэжэг байхагүй.

Д. ДАМБАЕВ.

УЯЛГАЯА ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХЭ

Владимир Жанаев Хоринн аймагай Үдын совхоздо хэдэн жэл удаагуур хонишоноор хүдэлнэ. Энэ нүхэрнай байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлхэ гэһэн уялгатай. Тэрэнэй даадаг отарын 580 толгой хонид энэ жэлдэ түрүүшынхеэ түллэжэ байна. Эндэ мүнөө дээрээ 100 эхэ хонин бүриһөө 93,9 хурьгад абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

Владимир Жанаевай отарын хонишод Шара-Хүнды гэжэ газарта байрлана. Түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түл абалгада эндэхи хонишод һайн бэлэдхэлтэйгээр ороо. Хашаа хорёогоо саг болзортонь заһажа, малай тэжээл эртээнһээ буулгаһан байха юм. Тиимэһээ мүнөө үбһэ, һолоомоор, минеральна тэжээлээр дутанагүй. Хонидынь хүшэтэй, хурьгадынь тобир тарганууд.

— Түрүүшынхиеэ хурьгалжа байһан хонид хадаа бэрхэтэйхэн даа. Халтад гэбэл хурьгаяа голохоёо һанаха. Мүнөө хонидто үдэр бүри орооһо тарянай зүйл рационой ёһоор эдюулнэбди. Тиихэдэ нарай хурьгад болон һая түллэһэн хонидто бүлеэн уһа уулганабди, — гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Ахалагша хонишоной хани нүхэр Долгор Жанаева, комсомолец Александр Павлов ба Улаан-Үдын республиканска больницаһаа ерэһэн сестра Зоя Эрдынеева гэгшэд эндэ хурьгашанаар хүдэлнэд.

В. Жанаев хурьгалха болоһон хонидоо эдеэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулдаг байна. Тэдэниие гансал һайхан үбһөөр эдеэлүүлнэ. Хониндо хурьгалһанайнь удаа арбаад хоноһон хойно ногоон һолоомо болон бусад тэжээл үгтэдэг.

Эндэхи отарын коллективэй ажал хэрэгүүдтэй танилсаад байхадаа, хонишод абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ этигээ һэм.

Б. БАДМАЕВ.
Хоринн аймаг.

ВОСКРЕСНИК ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Хяагтын аймагай «Дружба» колхоздо воскресник һаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ воскреснигтэ һурагшад, багшанар, хэлхээ холбооной таһагай ба клубай хүдэлмэрилэгшэд, механизаторнууд—хамтадаа 511 хүн хабаадаһан байна. Тиихэдэ малшад отара болон фермэнүүд дээрээ ехэ ажал хээ.

Воскреснигэй урда үдэрынь колхознигуудай ажал хүтэлбэрилхэ 11 хүнһөө бүридэһэн штаб эмхидхэгдэжэ, гэшүүн бүхэниинь тусхай даабари абаһан байгаа.

Үглөөгүүр эртэ 250 хүн сабшалангай модо, шулуу сэбэрлээ, 150 хүн поли дээрэхи шулуу суглуулаа, 40 хүн Бага-Хүдэридэ 50 кубометр модо отолһон юм. Тэрэнь колхозойнгоо ниитын байшангуудай дэргэдэхи палисаднигуудые шэнэлэн бариха ба хатар нааданай талмай барилгада хэрэглэгдэхэ байна. Мүн нютагаа болбосон түхэлтэй болгохо талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Айл бүхэнэй палисадник ба захиргаанай байшангууд сагаадагдаа, үйлсэ гудамжанууд сэбэрлэгдээ. Фермэнүүд болон отаранууд тээшэ ошоһон, мүн отделенинүүдэй хоорондохи харгынууд заһагдаһан байна.

В. БАИНОВ.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Малшадай һуралсал

«50 лет Октября» колхоз үхэрэй мяха абаха, гүрэндэ худалдаха талаар үнгэрөөшэ жэлдэ аймаг соогоо эрхимлээ һэн. Тус колхозой малшад тугалнуудые эхэтэйнь хамта адуулжа, түлжүүлхэ талаар нилээд һайн дүй дүршэлтэй болонхой. Энэ ажахын дүрбэдэхи бригадын малшад аймагай малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, КПСС-эй Ахын райкомой болон аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байха юм.

Колхозой Бэлшэр гэжэ газартахи Василий Цыреторович Наханцаковай гүүртын малшад тугалнуудые түлжүүлхэ, үхэр мал харууһалха, бэлшээхэ талаар һайн дүнгүүдтэй байгаа. Тиимэл хадань энэ гүүртэдэ аймагай колхозуудай мал адуулагшадай һуралсалай ээлжээтэ хэшээл зарлагдаһан байгаа ха юм. Хэшээлдэ аймсоведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд байлсаа.

«Үхэрэй мяха ехээр абадаг болохо талаар манай гол зорилгонууд» гэжэ асуудалаар «50 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ А. П. Налханов малшадай хэшээл дээрэ элидхэл хэһэн байна. Аймагай главна ветеринарна врач А. И. Целовальников «Тугалнуудые элдэб үбшэнһөө яажа һэргылхэб?» гэһэн асуудалаар мүн лэ һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр аймагай колхозуудай мал адуулагшад өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэлдэһэн байна. «50 лет Октября» колхозой түрүү малшан В. Ц. Наханцаков ажал тухайгаа тодорхойгоор хөөрөө. Мүн «Коммунизм» колхозой мал адуулагша Түмэр Габанов. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшан С. Ш. Хайдаков болон бусад үгэ хэлэһэн байха юм.

П. ЖУЖАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ОРОДОЙ МУЗЕЙ УЛААН-ҮДЭДЭ

...ородой уран зурагай ...дэргэдэ эмхидхэгдэһэн ...выставкэ Улаан-Үдэ хото... ...ерэнхэй. Энэ выставкын ...уд, бүтээлнүүд гүрэнэй оро... ...музейн жасаһаа шэлэн абта... ...айна.

...урaн зураашадай, ...торнуудай эрхим зохёол... ...энэ музейдэ хадагалагдадаг ...Тус музей 1895 ондо нээгдээ

...нүүдэл выставкын

...Үдэдэ нээгдэһэн үдэрһөө ...хүрэтэр хүнүүд олоороо ...выставкэ дээрэ 60 зураг, ...48 зохёол, 11 скульп... ...18-дахи зуун жэлһээ ...20-дохи зуун жэлэй эхин ...ородой уран зурагай хүг... ...гол бол шатануудые эндэ ...доор харанабди, ойлгоно... ...ондоо сагта түрэһэн, ...удаа бүтээһэн уран зу... ...зурагууд эндэ табяатай. ...зуун жэлдэ ажаһуу... ...уран зураашад Рокотов, Бо... ...ский, Шубин болон бу... ...зурагууд олоной анхарал ...Жэшээлхэдэ, Рокотовой ...эхэнэрэй дүрэ зураг ай... ...зураар, үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ оролдожо хэгдэһэн байна. Залуу, сэбэр һайхан шарайтай, энэрхы сэдьхэлтэй эхэнэр бидэнэй урдаһаа сэхэ хараад һууна. Тэрэнэй нюдэндэ ямаршьеб гунигай гэхэ гү, али хүлеэлгын тэмдэг үзэгдэнэ. Атласаар оёгдоһон хубсаһан дээгүүрнь субадай угалзанууд аятайгаар яларна.

Эхэнэр Куракинагай портрет. Наһатайшаг болоожо ябаһан энэ эхэнэр һанаата болонги. Тэрэ юуншьеб тухай һанаанда хатана хэбэртэй. Нюдэниинь ехэ сэсэн.

XVIII зуун жэлэй гайхамшаг мастернуудай нэгэн Фёдор Иванович Шубин тэрэ үеынгөө хүнүүдэй скульптурануудые уран гоёор, гүнзэгы удхатайгаар бүтээдэг байһан.

XIX зуун жэлэй ородой искусство уран бэлигтэй зураашадаар олон байһан. Жэшээлхэдэ, суудa гараһан Тропинин, Матвеев, Венецианов, Клодт болон бусад.

Тропининай бүтээһэн портредүүд эндэ илангаяа шалгарна. «Эрэ хүнэй дүрэ» уран гоёор, үнэн зүрхэнһөө үнэншэмөөр бүтээгдэнхэй.

XIX зуун жэлэй хоёрдохи хахадай искусствые харуулһан таһагта һонин зурагууд, бүтээлнүүд олон. Нүүдэл выставкын түлөөлэгшэд гэжэ тэрэ үедөө суурхаһан уран зураашадай зохёолнууд тиихэ сагай ажабайдалые, үйлэ ушарнуудые эли тодоор харуулна. Агуу уран зурааша Маковский хадаа «Ажаһуудалай жанр» гэһэн тусхай шэглэлтэй зохёолнуудые бүтээжэ эхилһэн юм. Тэрэ үеын обществын ажабайдалые эли тодоор, уран гоёор харуулһан зураг тэрээндэ олон. Жэшээлхэдэ, «Һүниин манаанда» гэһэн зурагыень харахада, таряашадай, тэдэнэй үхибүүдэй хүшэрхэн ажабайдал гансата ойлгогдоодхино.

Тэрэ үеын уран зурааша Алексей Кондратьевич Саврасовай зурагуудые хэн мэдэхэгүйб даа. «Алаг туунууд ерээ» гэһэн зурагынь арад зоной дунда мэдээжэ болонхой.

Уран бэлигтэй зурааша Фёдор Васильев ехэ наһа наһалаагүй юм. Тиибэшье һаа, энээхэн богони наһан соогоо нилээд олон зурагуудые бүтээжэ үрдеэ. Жэшээлхэдэ, «Дулаарба», «Нойтон нуга» гэһэн зурагуудынь тэрэ үеын ородой уран зурагай гайхамшаг зохёолнуудай тоодо ороно. «Аадарай урда тээ» гэһэн зурагыень хаража байхада, аяма халуун нажар сагай аадар бороо һанагдаадхина.

Агуу уран зурааша Иван Иванович Шишкинэй зохёолнууд дэлхэй дээрэ мэдээжэ. Ородой уран зурагай харгын бэлшэр дээрэ холые зааһан хүнүүдэй нэгэн Шишкин болоно гээд уран зурааша И. Н. Крамской хэлэһэн юм.

Ородой уран зурагай хүгжэлтэдэ И. И. Шишкинэй оруулһан хубита ехэ. «Тарялан», «Нарһан тужын үглөөгүүр», «Нарһан ой» гэһэн зурагуудынь хүнэй зүрхэ сэдьхэл буляадаг.

Уран зурааша Н. Н. Дубовской XIX зуун жэлэй һүүл багаар, XX зуун жэлэй эхеэр зохёохы ажалдаа ехэл эдэбхитэй байһан. «Шэмээгүй болонхой» гэһэн зурагынь арад зоной дунда нилээд мэдээжэ юм. Уран зураашын 1912 ондо бүтээһэн «Аадарай урда тээ» гэһэн зураг энэ выставкэ дээрэ табяатай. Тиихэдэ «Һалхитай үдэр» гэһэн зураг соо ородой байгаалиин үнэншэмэ гоёор харуулагданхай.

XIX зуун жэлэй һүүл багаар, XX зуун жэлэй эхеэр Россиин уран зурагай ажабайдалда ехэхэн үйлэ ушар болоһон юм. Энэмнай юуб гэбэл, «Искусствын дэлхэй» гэһэн нэгэдэлдэ ородог Петербургын уран зураашад нилээд олон зохёолнуудые бүтээжэ, хүн зоной дунда суурхаһан байна.

Гүрэнэй ородой музейн дэргэдэ эмхидхэгдэһэн нүүдэл энэ выставкэ Улаан-Үдэдэмнай ерэжэ, XVIII—XIX зуун жэлнүүдэй уран зураашадай зохёолнуудтай танилсуулба гээшэ. Энэмнай тон һайшаалтай.

С. МУНГАЛОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. В. Л. Боровиковский. «Эхэнэрэй дүрэ». 2. П. П. Джогин. 1880 он. «Гол мүрэнэй пейзаж». 3. Нүүдэл выставкын зал соо.

В. МАТВИЕВСКИИН фото.

Модошод амжалтатай

Ивалгын леспромхозой Каленовско модо бэлэдхэлгын участогай хүдэлмэришэд байгша оной түрүүшын кварталда бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, һайн үрэ дүн туйлаба. Январь — марта һарануудта хамгадаа 5800 кубометр модо бэлэдхэжэ, зөөхэ даабаритай байһан һаа, тэрэнээ 262 кубометрээр үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Модо бэлэдхэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Василий Сергеевич Кокориной даадаг бага комплексно бригада эрхимлэнэ. Энэ бригадын гэшүүд кварталайнгаа түсэбые 126 процент дүүргэһэн байна. Трактористнар И. Е. Дульский, Н. И. Егоров, модо зөөдэг автомашинануудай жолоошод С. М. Шишкин, И. А. Калёных гэгшэд ажалдаа шалгарба.

СССР Союзай тогтоһоор 50 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон энэ участогай модо хюрөөдэлгын цехэй ажалшад эрхим амжалта туйлаа. Квартал соо 1.350 кубометр хюрөөдэмэл модо арадай ажахыда үгэхэ уялга энэ цехэй хүдэлмэришэд абаһан байбал, тэрэнээ 1896 кубометртэ хүргэжэ шадаһан байха юм. А. Г. Толстихин, И. В. Могилёвский гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа бултанай дундаһаа шалгарба.

Калёновско модо бэлэдхэлгын участогта арад зоной үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээхэ цех бии юм. Тус цехэй хүдэлмэришэд баһал һайнаар хүдэлөө. Энэ цехэй коллектив квартал соо 29 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээһэн байна.

Модо бэлэдхэлгын энэ участогай бүхы хүдэлмэришэд апрель соо мүн лэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байна.

А. НАГАСЛАЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

ПАРИКМАХЕРНУУДАЙ СЕМИНАР

Жэлдээ нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг парикмахернуудай долоон хоногой заншалта семинар Улаан-Үдын түб парикмахерскада эхилбэ.

Тус семинар үнгэргэхын тула дүй дүршэлтэй мастернууд Москва хотоһоо уригдаһан юм. Тиин ажаһуудалай эрилтэ хангаха эрдэм шэнжэлгын технолого-химическэ институдай конструкторска бюрогой гурбан мэргэжэлтэд — уласхоорондын классай мастер В. В. Красин, дээдэ классай мастернууд К. П. Магилевская, И. Е. Яхнин гэгшэд ерээ.

Байгша оной моодын шэглэлтэй танилсаха, дүй дүршэлөө андалдаха, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго семинарта хабаадагшадай урда табигданхай.

Семинарай түгэсхэлдэ конкурс үнгэргэгдэхэ. Конкурсдо шалгарһан парикмахернууд Киев городто болохо түрүү парикмахернуудай мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэтэй болохо юм.

Республикымнай залуу парикмахернууд байгша оной июнь һарада үнгэргэгдэхэ конкурсдо хаба шадалаа харуулха байна.

В. ТОКТОХОЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уласхоорондын мастер В. В. Красин нютагаймнай парикмахернуудта дүршэлөө харуулжа байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

НЮТАГАЙНГАА ТҮҮХЭ ДОМОГЛОГШО

Нина Степановна нарин нягтаар бэеэ абажа ябадаг эхэнэр. Хорёод онуудай комсомолшууд шэнгеэр үһээ богонихоноор тайруулжа заһуулһаншье һаань, тэрэнэй томоотой түхэл шэнжые хубилганагүй. Гансал «музей» гэһэн үгэ дууламсаараа тэрэ гэнтэ шэг шарайгаа ондоо болгобо. Багшын түбшэн даруу абари зан алдажа, залуухан басаган шэнги хөөрэжэ оробо. Эртэ урда сагта ажаһууһан элинсэг хулинсагаймнай барижа ябаһан зэбсэгэй зүйл хүршэ тосхондо олдобо гээ һаань, шухала ажал хэрэгээ хаяад, үхибүүдые дахуулжа, тиишэ яаралтай түргэн ошохо хүн тэжэ энэ эхэнэр тухай хэлэбэлнь оройдоо этигэхэгүй һэн хаб даа. Юрын юумэн тухай һонирхолтойгоор хөөрэхэшье гэээшэнь гайхалтай.

— Басагад, үнгэрэгшэ жэл арбадахи класс дүүргээшэднай холын туристнуудые ямар һайнаар угтаа гээшэ һэм. А?—гэээд, Нина Степановна бидэнэрэй хажууда байһан пионерэй эдэбхитэдтэ хандаба. Үхибүүд анииргүйхэнөөр багшынгаа хэлээшые баталһан мэтэ энеэбхилэн байнад.

— Таанаршье баһал бэрхэнүүд байнат. Урда сагай элдэб һонирхолтой юумэнүүдые оложо, музейгээ яһала баяжуулаат,—гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Декабристнууд тухай элидхэл хэхыемни намда даалгаа гээд Наташа Хоборкова институдһаа бэшэнэ. Бестужевтанай сүлэлгэдэ байхадаа ажаһууһан нютагай залуушуул гэжэ бидэнэрые мэдэхэдээ хүнүүд ехэтэ һонирходог гээд олохон нүхэднай мэдээсэнэ. Манай үхибүүд хөөрэжэ ядаха бэшэ, юуб гэхэдэ, нютагайнгаа түүхые һайн мэдэнэ бшуу. Нина Степановна хөөрэжэл һууна.

Нэгэтэ иимэ ушар болоо. Новоселенгинскын дунда һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлдэг эдиршүүл Ленинград хотоор аяншалжа ябахадаа, Петропавловска хэрэмдэ ороһон юм. Декабристнууд тухай экскурсовод хөөрэбэ ха. Селенгинскдэ тэдэнэр ажаһууһан юм гээд тэрэ хэлэнэ. Энээн тухай һайн мэдэхэ хүнүүдтэ экскурсовод хөөрэнэ ха юм. Декабристнуудай ажаһууһан нютагһаа ерэнхэйбди гэжэ үхибүүдэй мэдээсэхэдэ, экскурсовод ехэтэ һонирхоо бэлэй.

Новоселенгинскын эдиршүүл декабристнуудай ажабайдалтай холбоотой заахан хайрсаг, буугай замаг, гэрэл гэхэ мэтэ бэлэгүүдтэй тэндэһээ бусажа ерээ һэн. Жэшээлхэдэ, аха дүү Бестужевтан болон тэдэнэрэй дүтын танил хүнүүд энэ гэрэлэй урда олохон жэл соо эрьелдэжэ, бэеэ заһадаг байгаа.

Хоморой шухаг, һонирхолтой экспонадууд, материалнууд Новоселенгинскын дунда һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлгын музейдэ элбэг юм. Һурагшадтай хамта Нина Степановна эдэ нангин зүйлнүүдые бага багаар суглуулжа, гуримтай болгоһон байна. Селенгинскын урданай байдал тухай Нина Степановна Ларионоваһаа һайнаар хэншье хөөрэжэ шадахагүй. Тиимэһээ энэ тосхондо ерэһэн олон тоото айлшад, аяншалагшад тэрээндэ хододоо хандадаг. Декабристнуудай ажаһууһан тосхон тухай тодорхойгоор бэшэхэ гуйлтатай бэшэгүүд ерэдэг. Музейн совет энэ захилые баяртайгаар бэелүүлдэг.

Нина Степановна Ларионова багшын мэргэжэлтэй хүн юм. Энэ уялгадаа тон харюусалгатайгаар хандаха зуураа, һургуулиингаа музей тухай хэзээдэшье мартадаггүй. Түрэл нютагайнгаа үнгэрһэн түүхэ тухай тэрэ ... хөөрэдэг. Нютагай түүхэ ... даа. Түрэл тосхонойнгоо ... хые нютагайхидайнгаа ... абахын тулада тэрэ үнэн ... һээ оролдодог. Тиимэһээ ... шад, багшанар болон хүдэл... шэдэй үмэнэ хододоо нютаг... үнгэрһэн ажабайдал тухай ... хэл хэдэг, элдэб хөөрэлдөө ... гэдэг байха юм.

Л. СЛЮНКИНА.

НАЙМААЛАГШАДАЙ ҺУРГУУЛИ

Наймаалагшадые бэлдэхэ аймаг хоорондын һургуули Хори тосхондо нээгдэбэ.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд болохо зорилготой 28 хүн Хориин, Яруунын болон Хэжэнгын аймагуудһаа суглараа. Тэдэнэр болбосон түхэлтэй хамтын байратай, һара бүридэ абадаг стипендитэй юм.

Таба һара соо үргэлжэлһэн һуралсалай һүүлээр тэдэнэр наймаалагшын мэргэжэлтэй болохо. Хоридо нээгдэһэн аймаг хоорондын энэ һургуули ходо хүдэлмэрилжэ байха.

Б. ЛАЙДАПОВ.

ЭДИР МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ КОНКУРС ТУХАЙ

Хүдөөгэй дунда һургуулинуудай ахалагша классуудай һурагшадай механизаторай мэргэжэлтэй болохо, трактор, комбайн болон хүдөө ажахын бусад машинаар хүдэлмэрилжэ һураха хүсэлыень хангаха зорилгоор Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол баталан абаа. Тэрэ тогтоолой ёһоор, Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерство республикын Гэгээрэлэй министерствэтэй хамта эдир механизаторнуудай конкурс жэл бүри үнгэргэхэ боложо, конкурсын гурим, шангай тоо болон хэмжээ баталха даабари үгтэбэ.

Иимэ конкурс үнгэргэжэ байхын тула Буряадай АССР-эй Финансын министерство республикын бюджедһээ мянга шахуу түхэриг мүнгэ жэл бүри һомолжо байхаар уялгалагдаба.

Хүдөө ажахын управлениин арадай гэгээрэлэй таһагтай хамта эдир механизаторнуудай конкурс жэл бүри үнгэргэхэ хэрэгтэнь ажалшадай депутадуудай аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд туһалжа байхаар уялгалагдаа.

СПОРТ — СПОРТ

„ДИНАМО" ШАЛГАРБА

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай зал соо эмхидхэгдэһэн волейболоор мүрысөөн түгэсэбэ. Энэ хадаа волейболоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй түрүүшын ээлжээнэй наадануд байһан.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитет болон волейболой федераци хоёр мүнөө жэлэй мүрысөөе шэнэ гуримаар үнгэргэхэ гэжэ хэлсэһэн юм. Тэрэнэй ёһоор спортын бүлгэм бүхэн 4 команда (эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй ба эдиршүүлэй) табиха байһан.

Дүрбэн командын тус бүридөө эзэлһэн һууринуудай хамтын дүнгөөр республикын чемпион элирхэ юм.

Олонхи мэргэжэлтэд болон түрүү тренернүүд энэ гуримые һайн, спортын клуб, бүлгэм, спортсмен бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлнэ гэжэ тоолоно. Эдиршүүлэй команда бии болгохын тулада волейбол наадаха үхибүүдые эмхидхэхэ асуудал спортын бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдана. Шэнэ гуримаар наадалгын түрүүшын ээлжээндэ эрэшүүлэй 7, эхэнэрнүүдэй 8 команда хабаадалсаа. Түрүүшын наадаанда эрэшүүлэй команда эхэнэрнүүдэйхидэ орходоо һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа.

«Спартак» бүлгэмэй волейболистнуудай (тренерынь В. Е. Кончевский) команда мүрысөөндэ 2-дохи һуури эзэлбэшье, хожомоо яһала найдамтайгаар наадахань лабтай. Түрүүшын һуури хүдөө ажахын институдай «Урожай» командын басагад эзэлээ.

Эрэшүүлэй командануудай, илангаяа «Динамо», «Забайкалец», «Урожай» гурбанай дунда шанга тулалдаан һүүлшын үдэр хүрэтэр үргэлжэлһэн байна. Тиин илаһан команда мүрысөөнэй һүүлшын үдэр шалгараа. Энэмнай нёдондо республикын чемпион болоһон «Динамо» команда байгаа бшуу.

Волейболоор республикынгаа 1972 оной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө, эхилһэн мүрысөөнэй түрүүшын ээлжээнэй дүн гаргахада, эхэнэрнүүдэй команданууд сооһоо «Урожай», «Спартак», «Буревестник», эрэшүүлэй—«Динамо», СК, «Забайкалец», «Урожай» бүлгэмүүд шалгарһан байна.

Гол наадаанда хабаадагшадай дублёрнууд болохо эдир хүбүүд, басагадай мүрысөөн апрелиин 21-һээ 28 болотор болохо юм. Тиихэдэ 2-дохи ээлжээнэй уулзалганууд байгша оной октябрь һара соо үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай.

П. ИМИХЕНОВ,
мүрысөөнэй главна судьягай орлогшо.

ХЭЖЭНГЫН КОМАНДА ИЛАА

Хүдөөгэй шатаршадай ... республикын түрүү һуури ... хын түлөө үнгэргэгдэһэн ... рысөөн һаяхан дүүрэбэ. Хэжэнгын аймагай команда нэгэ... һуури эзэлээ. Юуб гэхэдэ, ... гэдэхи разрядтай Сангад... Цыденжапов болон Ван... гэгшэд энэ командын бүри... дэ орожо наадаһан бай... бшуу. Тус команда зур... турта наадажа, абажа бол... 18 очкоһоо 15-ыень абажа ... раһан байна.

Улаан-Үдын аймагай шатар... шад 13,5 очко абажа, хоёр... хи һуури эзэлээ. Мүн лэ ... дэхи разрядтай Медведев, ... бин, Козулина гэгшэд ком... дын бүридэлдэ орожо наа... Бэшүүрэй аймагай бол... Улаан-Үдэ хотын хүдөө... ажахын техникумэй коман... нууд гурбадахи һуури хуба... даһан байна. Гэбэшье ... хоорондын уулзалгые хар... үзэхэдэ, Бэшүүрэй аймаг... спортсменүүд гурбадахи һуу... да гараа.

В. МАМИЛОВ.

ОЛООРОО ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАЛСЫТ!

Хабарай нарата дулаахан үдэрнүүдэй нэгэндэ үнгэргэгдэдэг манай газетын заншалта 23-дахи эстафетэ мүнөө жэл майн 7-до болохонь. Энэ урилдаан ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагданхай. Тиимэһээ тус урилдаанда илажа гараһан командануудта барюулагдаха кубогуудынь түүхэтэ һайндэрэй дурасхаал болгогдон, бусаалтагүйгөөр үгтэхэ байна.

Эстафетэдэ Улаан-Үдэ хотын найман жэлэй ба дунда һургуулинууд, тусхай мэргэжэлэй дунда, дээдэ болон техническэ мэргэжэлэй һургуулинууд, мүн үйлэдбэриин коллективүүд, һайн дуранай спортын бүлгэмүүд командануудаа оруулха болоно. Тус мүрысөөндэ хабаадалсахые хүсэгшэд захилаа республикын физкультура ба спортын комитедтэ апрелиин 25-һаа хойно бэшэ үгэхэ ёһотой. Тиимэ захил үгөөгүй командануудурилдаанда оруулагдахагүй болоно. Найман жэлэй һургуулинуудһаа хабаадалсаха командануудтус бүри 11 хүбүүд, басагадһаа бүридүүлэгдэһэн байха ушартай. Бусад коллективүүдэй командануудтус бүри 9 эрэшүүл, 9 эхэнэрһээ бүрндүүлэгдэхэ ёһотой.

«Буряад үнэн» газетын шанда хүртэхын түлөө эмхидхэгдэдэг энэ эстафетэдэ гансахан Улаан-Үдэ хотын һургуулинуудай, үйлэдбэриин коллективүүдэй болон ДСО-гой командануудхабаадалсаха бэшэ, харин республикын алишье аймагуудһаа коллективүүд, һургуулинууд өөһэдынгөө командануудые эльгээжэ болохо юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ Сэлэнгын, Улаан-Үдын, Загарайн аймагуудһаа командануудтус урилдаанда хабаадалсажа байгаа. Мүнөө жэл, ССР Союзай байгуулагдаһаар түүхэтэ 50 жэлэй ойе угтуулан, мүрысөөндэ илажа гарагшадта шангай кубогуудай бусаалтагүйгөөр үгтэхэ байһан тула эстафетэдэ урда урдынхиһаа улам олон командануудхабаадаха зэргэтэй.

Шанга шандааһатай, хүнгэн хүлтэй хурдан залуу хүбүүд, басагад хаба шадалаа харуулан урилдахань.

Мүнөө жэлэй эстафетын этап болон гүйхэ маршрудынь урда жэлэйхиһээ зарим тэды хубилгагдаа. 8 жэлэй һургуулинуудай командануудай гүйхэ маршрудынь: Соведүүдэй талмайһаа эхилээд, Ленинэй үйлсөөр пионернүүдэй сквер хүрөөд, гэдэргээ бусажа, Соведүүдэй талмай дээрэ түгэсхэхэ. Старт финиш хоёрой хоорондо эстафетэ абалсаха этап урилдаанай дүрим соо заагданхай.

Бусад командануудай урилдаха маршрудынь мүн Соведүүдэй талмай дээрэһээ эхилээд, Ленинэй үйлсые уруудажа, Советскэ үйлсөөр баруун тээшээ Смолиной гудамжа хүрөөд, тэрэ гудамжаараа урагшаа гүйжэ, Банзаровай гудамжаар зүүн тээшээ эрьен, Коммунистическэ гудамжа ороод, тэрэ үйлсөөрөө Кировэй гудамжада хүрөөд, баруун тээшээ Ленинэй гудамжа хүрэхэ. Тэндэһээ Ленинэй гудамжаар хойшоо урилдажа, Соведүүдэй талмай хүрэжэ ерэхэ болоно.

Манай газетын шанда хүртэхын түлөө урилдаанда жэл бүри мянга гаран спортсмен хабаадалсадаг юм. Мүнөө жэл бүришье олон байхаар хүлеэгдэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЛАОС

Лаосой сүлөөлэгдэһэн районууд

ТАСС

Апрелиин 22-ые—агууехэ Ленинэй түрэһэн үдэрые бүхы дэлхэйн арадууд ехэ һайндэр болгон тэмдэглэнэ гээд бүлэг совет журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө, Лаосой патриотическа фронтын ЦК-гай түлөөлэгшэ Суфанувонг мэдүүлээ.

«Марксизм-ленинизмын һургаал тэмсэлэймнай замые гэрэлтүүлнэ. Марксизм-ленинизмын һургаалые ПФЛ-гэй өөрынгөө тэмсэлдэ хүтэлбэри болгодог, энэ һургаалай ёһоор манай кадрнуудые хүмүүжүүлдэг дээрэһээ Лаосой революци ехэ илалтануудые туйлана. Бидэнэр үнэн зүб тэмсэл хэнэбди, илалта туйлаха байһандаа этигэнэбди» гээд тэрэ мэдүүлээ.

АЛЖИР

ГАЙХАМШАГ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТАСС

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнии байгуулагша В. И. Ленинэй түрэһөөр 102-дохи ойдо зорюулагдаһан баярай үдэшэ Алжирта үнгэргэгдөө.

Эндэ сугларһан Алжирай олониитын түлөөлэгшэдтэ зорюулагдажа дэлхэйн пролетариадай вождиин ажабайдал, ажал ябуулга тухай лекци уншагдаа, «Мүнхэ Ленин» гэһэн кинофильм харуулагдаа.

РАВАЛПИНДИ

Дайнай байдал болюулагдаба

ТАСС

Национальна ассамблейн апрелиин 17-до баталан абаһан оронoй саг зуурын конституцида Пакистанай президент З. А. Бхутто апрелиин 21-дэ гар табяа. 1969 оной мартын 25-да Яхья Ханай засагай тогтооһон дайнай байдалые болюулха тухай указ тэрэ мүн лэ гаргаа.

НЬЮ-ЙОРК

Космонатнууд һара дээрэ

ТАСС

Космонавтнууд Дж. Янг болон Ч. Дьюк гэгшэдэй һуужа ябаһан «Апполон-16» гэжэ замбуулинай онгосын һарын кабина Декарт гэжэ кратерһаа хойгуур бууһан байна. Гурбадахи космонавт Т. Маттингли замбуулинай онгосын гол блок соо үлөөд, Һарые тойрон ниидэжэ ябаһаар.

Космонавтнууд апрелиин 21-дэ 5 час 24 минутада Һара дээрэ буугаа. Мүнөө үдэшэ амарһанайнгаа һүүлээр Дж. Янг, Ч. Дьюк Һарын нюруу дээрэ түрүүшынхеэ гаража ябаха байна.

ХАНОЙ

США-гай ГЭМЭЭР

ТАСС

Бинь, Донгхой, Хатинь городуудые, Куангбинь, Хатинь болон Нгеан провинцинуудай хүн зон олонтой районуудые апрелиин 19 ба 20-до США-гай авиаци ба корабльнууд бомбодоһон, буудаһан байна гээд ДРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна.

Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр хэгдэһэн эдэ гэмтэ муухай сэрэгэй ябуулганууд Вьетнам тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые, мүн ДРВ-гэй газарые бомбодолго, буудалгые болюулха тушаа американ правительствын абаһан уялгануудые сахяагүй ябадал болоно.

ДРВ-гэй правительство хадаа дайн байлдаае США-гай үргэлжэлүүлжэ байһые ехээр буруушаана.

НЬЮ-ЙОРК

Шанга сохилтонууд

ТАСС

Шанга байлдаануудай боложо байһан Анлок город шадар «В-52» гэжэ стратегическэ бомбардировщигууд хэдэн зуун тонно бомбо хаяа.

Сайгон ороһон 13-дахи номерой харгы дээрэ патриодууд эдэбхитэй ябуулга хэһэн заһгаараа. Эдэ ябуулгануудта арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй артиллерийскэ ба танкова подразделенинүүд хабаадана.

Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд һүүлэй үдэрнүүдтэ дайсанда хэдэн шанга сохилтонуудые хэһэн байна.

БОНН

ГАННОВЕРТЭ ЯАРМАГ НЭЭГДЭБЭ

ТАСС

Уласхоорондын промышленна 26-дахи яармаг апрелиин 20-до Ганновертэ нээгдээ. Дэлхэйн 33 ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай, Польшын, ЧССР-эй ба бусад социалис оронуудай 6530 фирмэ тэрээндэ хабаадалсана. «Автоэкспорт», «Энергомашэкспорт» болон гадаадын худалдаа наймаанай бусад нэгэдэлнүүдэй продукци совет экспозицида табигданхай.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков түрүүтэй совет делегаци выставкэ нээлгэдэ байлсаа.

ФРГ-гэй ажахын ба финансын министр К. Шиллер яармаг нээхэдээ, совет делегацида хандажа амаршалһан байна.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Румыниин Социалис Республикын национальна Ехэ суглаанай сесси апрелиин 20-до эндэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Ороной Конституциин статьянуудые хубилгаха, энэ зарлалай национальна Ехэ суглаанай эрхэ түлөөлэлгын болзорые һунааха Хуулиин проектнүүдые депутадууд зүбшэн хэлсэхэ юм. СРР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Чаушеску эдэ асуудалнуудаар үгэ хэлэбэ.

ПАРИЖ. (ТАСС). Израилиин граждан авиациин самолёт Ниццэһээ Ганновер (ФРГ) ошохоёо ниидэжэ ябатараа, зүг шэглэлээ хубилгажа, Францийн стратегическэ ракетэнүүдэй баазын байрладаг Альбиондохи хорюултай зоно дээгүүр ниидээ гэжэ АПФ мэдээсэнэ.

Оборонын министерствын захиралтаар тэрэ самолёт Лиондо буулгагдаһан байна.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Холбоото Штадууд 20 мянган тонно тротил хүсэтэй ядерна тэһэлэлгэ хээ. Невадын полиг... дээрэ энэ тэһэлэлгэ хэгдээ гэжэ США-гай атомай элшэ хүсэ хэрэглэхэ комисси мэдээ...

Комиссиин мэдүүлһэн... ёһоор, энэ хадаа 1972 оно... США-да хэгдэһэн түрүүшын... туршалга болоно.

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Уругвайн долоон коммунист... полициинхидай зэрлиг бүдүү... лигээр алаһыень буруушаажа Уругвайн ажалшад 48 часай... бүгэдэ ниитын буһалгаа хэбэ. Демократическа эрхэ сүлөө ол... гохо, салин хүлһыень дээшэ... лүүлхэ эрилтэ буһалгаалагшад... табиһан байна.

ТОКИО. (ТАСС). Японой... ажалшан арад эрхэнүүдээ хам... гаалхын тула буһалгаа... 3 миллион 300 мянган хүн, транспортын, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд, химигүүд, морягууд, хүдэлмэришэн ан... гиин бусад түлөөлэгшэд 2500 предприятида болоһон буһалгаануудта, митингнүүдтэ, демонстрацинуудта хабаадалсаа...

Индиин түб хотодо ЮНЕСКО-гой үүсхэлээр номой яармаг үнгэргэгдэжэ байна. Тэрээндэ Индиин болон дэлхэйн 23 гүрэнүүдэй хэблэл хабаадалсана. Тэрэ тоодо СССР, ЧССР, ВНР, ГДР болон бусад социалис гүрэнүүд оролсонхой. Яармаг дээрэ искусствын, түүхын, литературын, медицинын, наука ба техникын, соёл болон культурын асуудалаар элдэб олон номууд гаргагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: яармаг дээрэхи совет павильон соо.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ленинэй замаар урагшаа — коммунизм тээшэ» — Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болоһон баярай суглаанһаа. «Наука, техникын, литературын, искусствын ба архитектурын хүдэлмэрилэгшэдтэ 1972 оной ленинскэ шан олгохо тухай»—КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ленинизм — коммунизм байгуулгын зохёохы агууехэ хүсэн» — нүхэр Ф. Д. Кулаковой элидхэлэй түгэсхэл.

Гурбадахи хуудаһанда: «Балта, хадуурай бата нэгэдэл»—КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь Е. Елизовэй корреспонденци. Республикын ажахынуудта хабарай тарилгын ябажа байһан тухай мэдээсэлнүүд. Түрэл орон доторнай.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонинууд. Хилын саанаһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

23, ВОСКРЕСЕНИ.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА

13.05 — һүүлэй һонинууд. 13.15—«Будильник» — һурагшадта зорюулһан дамжуулга. 13.45 — «Здоровье» — научно-популярна программа. 14.15—«Кино-аяншалагшадай клуб». 15.15—«Солнечный принц»—мультфильм. 16.30—«Алло, мы ищем таланты».

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА

18.30—«Сокровище республики»—уран һайханай телевизионно фильм.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА

20.00 — һүүлэй һонинууд. 20.10 — «Тринадцать поручений»—уран һайханай телевизионно фильм. 21.00—Баскетболоор уласхоорондын матч. СССР—США. 22.40—Литературна уншалганууд.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА

23.20—Хүгжэмтэ антракт.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА

23.30—Хүгжэмэй калейдоскоп. 24.00—«Время»—информационно программа.

24, ПОНЕДЕЛЬНИК.

18.00—«12 һара»—үхибүүдтэ зорюулагдаһан теленайруулга. 19.45—Телепанорама. 20.00—«Вестник техинформации». 20.25—Спортивна дневник. 20.35—«Плавка» — телеочерк. 20.50—Уласхоорондын шэнжэлэл. 21.10—Хяагтын аймагай ажалшад Улаан-Үдэдэ. 22.45—«Сотворение музыки»—Ленинградай студиин фильм-концерт. 23.00—һүүлэй һонинууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд
г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приемная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 36-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 Н-01364. Заказ № 124...